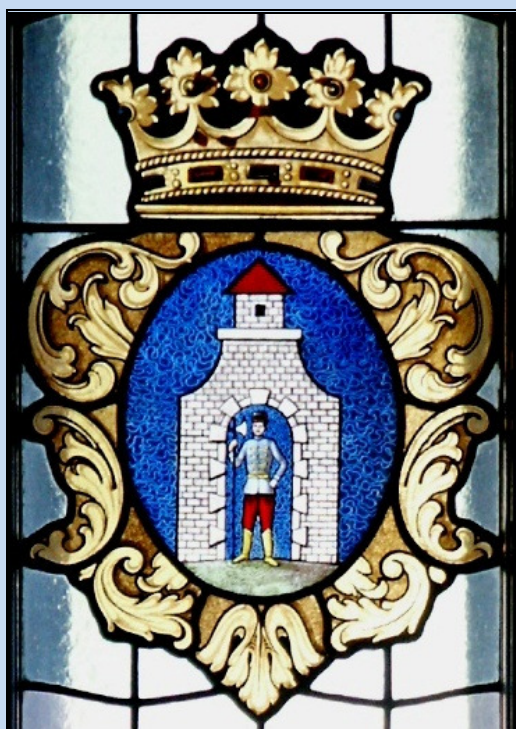

Művi örökségvédelmi hatástanulmány Kiskunfélegyháza város

településrendezési tervéhez – fölülvizsgálat III/A.

Összeállította:

Dr. Ozsváthné Csegezi Monika
okl. építésmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök

Dr. Ozsváth Gábor Dániel
műemlékvédelmi szaktanácsadó, örökségvédelmi szakértő

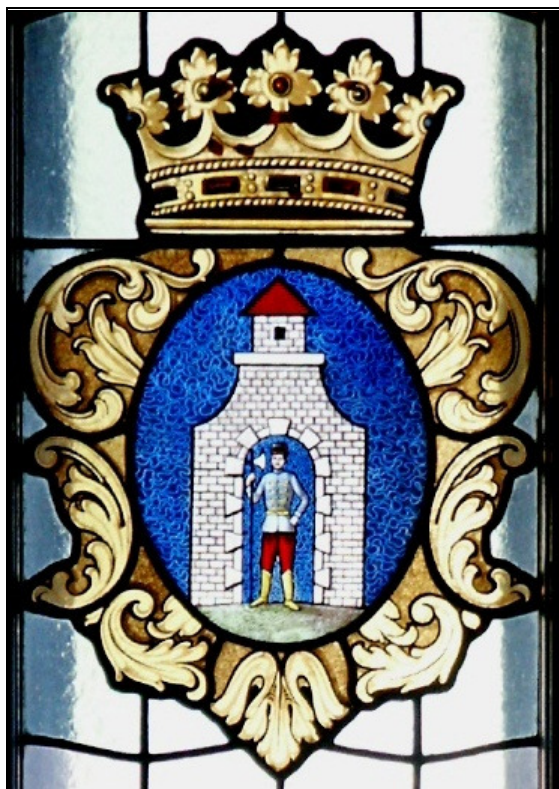
Szeged, 2017 november

Művi örökségvédelmi hatástanulmány

Kiskunfélegyháza város

településrendezési tervéhez – fölülvizsgálat III/A.

Fokozott helyi védelem alatt álló épületek (49 db adatlap)

Összeállította:

Dr. Ozsváthné Csegezi Monika
okl. építészmérnök (É-2-06-183), műemlékvédelmi szakmérnök

Dr. Ozsváth Gábor Dániel
műemlékvédelmi szaktanácsadó, örökségvédelmi szakértő

A jelen munka készítőinek a szerzői jog által védett, szellemi tulajdona.
Egészében vagy részében másolni, fölhasználni, harmadik személynek továbbadni
– a megrendelésben meghatározott feladathoz szükségesen túl –
csak a szerzők írásbeli hozzájárulásával lehet.

Szeged, 2017 november

Tartalomjegyzék

I.	
Az értékvédelmi vizsgálat körülményei és tapasztalatai	5
A település fejlődésének történeti áttekintése.....	8
A város fejlődését illusztráló térképek	26
A belterület területi és városképi fejlődése Fekete János kutatásai alapján	41
Településtörténeti térkép vázlat	46
A városfejlődés jellegzetes lépései három képben.....	47
Képek a település történetéből.....	48
A leglényegesebb értékvédelmi problémák és feladatok	55
Fölhasznált források és irodalom	74
II.	
A meglévő és javasolt építészeti értékvédelem összevont listái	4
Fönntartandó építészeti értékvédelem.....	4
1. Országos műemléki védelem (épületek és szobrok).....	4
2. Fokozott helyi védelem (Fokozottan védett épületek).....	5
3. Helyi védelem (belterületi, egyéb belterületi és külterületi védett épületek)	7
Javaslat védelem módosítására és új védetté nyilvánításra, valamint megszüntetésre	10
1. Javaslat országos műemléki védelemre	10
2. Javaslat fokozott helyi védelemre.....	10
3. Javaslat helyi védelemre.....	10
Javaslat védelem megszüntetésére.....	10
Szobrok, emlékművek, díszkutak meglévő és javasolt helyi védelme	12
Keresztek, haranglábak meglévő és javasolt helyi védelme.....	22
III/A. Fokozott helyi védelem alatt álló épületek (49 db adatlap)	
III/B. Helyi védelem alatt álló épületek (99 adatlap)	
III/C. Javaslat országos műemléki és muzeális védelemre	
Javaslat épületek fokozott helyi védelmére (15 adatlap)	
Javaslat épületek helyi védelmére (14 adatlap)	
Javaslat védelem megszüntetésére	

Fokozottan védett épületek

helyszín (cím), megnevezés	helyrajzi szám
Attila u. 2. – Kossuth utca, Bányai-palota	265
Attila u. 12.	278
Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 7. – Móra Ferenc u. sarok, Tarjányi Dezső-ház	2082
Béke tér, Oskola u. 1-3., Petőfi Sándor u. 2. Constantinum épületei	3194/1, /2, /4, /5
Blaha Lujza tér, Fürdőszálló	4770/2
Blandina nővér u. 6.	2007
Blandina nővér u. 10.	2011
Blandina nővér u. 13-15.	1981, 1982
Daru u. 1. – Zrínyi Miklós u. Kneffel-ház	5198
Deák Ferenc u. 2. – Kossuth Lajos u.	397
Deák Ferenc u. 12-14. József Attila Általános Iskola	404/1
Dózsa György u. 10.	176/10
Fadrusz János u. – Liszt Ferenc u. Kürtösi-féle szélmalom a kórház udvarán	4769
Dr. Holló Lajos u. 11.	3187
Dr. Holló Lajos u. 13.	3188
Dr. Holló Lajos u. 23.	3219
Jókai Mór u. 3.	1864
Jókai Mór u. 5. Kocsis Ferenc-ház	1865
Jókai Mór u. 18.	1916
Kossuth Lajos u. 6. – Korond u. Kiss Lajos-palota	329
Kossuth Lajos u. 8. Propper Miksa-ház	328/1
Kossuth Lajos u. 9. – Széchenyi u. Móra Ferenc Gimnázium	5061
Kossuth Lajos u. 10. – Hunyadi János u. Molnár Imre-palota	326
Kossuth Lajos u. 24. v. tanítóképző, Petőfi Sándor Gépészeti Szakközépiskola tornaterem nélküli főép.	78
Kossuth Lajos u. 29. – Fadrusz János u. Spiller-villa, Waldorf óvoda	4773
Kossuth Lajos u. 35. – Izsáki út, v. honvédlaktanya, Öreglaktanya	4727
Könyök u. 26. – Kazinczy u.	5436
Lónyai u. 4.	4996
Marosvásárhely u. 5.	46
Mártírok u. 2. - Kossuth utca - Szent János tér, v. Közgazdasági Takarékpénztár, Frank-ház	473
Móra Ferenc tér 3.	524
Móra Ferenc tér 4. Jenovay-ház	525

Móra Ferenc tér 8.	527
Móra Ferenc tér, Kalmár-kápolna	1725
Oskola u. 17.	3208
Pázmány u. 4. v. adóhivatal vagy pénzügyi palota, ma rendőrség	3178
Pázmány u. 6. Hoffer József-ház	3179
Petőfi Sándor tér 2. Hoffer Imre-ház	3168/3
Petőfi Sándor u. 7. Szabó Sándor-kúria, Petőfi-ház és Petőfi-emléktábla	3093
Petőfi Sándor u. 11. – köz, Kanizsai Nagy Antal-ház	3097/1
Petőfi Sándor u. 15.	3102
Petőfi Sándor u. 17.	3105
Petőfi Sándor u. 19.	3106
Szegedi út 3.	537
Szegedi út 8.	1729
Szent István tér 1.	5057
Szent János tér 2.	475
Wesselényi u. 1. – Kossuth Lajos u. – Zrínyi Miklós u. Feuer-palota, v. Európa Szálló	5156
Wesselényi u. 7. - Daru u. Kiskunfélegyházi Egyesült Protestáns Egyház temploma	5153

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
1.	265	lakóház üzletekkel	Attila u. 2. – Kossuth utca Bányai-palota	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Telkének északnyugati sarkán az 1815-ben létesített, második, bővizű vásárcsatorna szolgálta a helyben lakókat és a vásárosokat. 1883-ban e csatornát is leföldték, valamint ellátták szivattyúval. A csatorna palota 1910. évi építéskor szüntették meg. Az építető dr. Bányai Mór ügyvéd és neje számára az építési tervek Morbitzer Nándor (1874-1950) és Vas József (1867-1951) állította össze. A földszintre üzletek kerültek; az emeleten a tulajdonos lakását és irodáját alakították ki. 1912-ben ebben az épületben nyílt meg az *Apolló mozi*, a következő évben a *Korzó mozi*. Hosszan – az 1950-es évektől 2005-ig – *Tiszti Klubként* (*Fegyveres Erők Klubja*) hasznosították (a saroképület ezért még a város digitális alaptérképén sincs feltüntetve). 1960-ban – rendkívül durva beavatkozással – áthelyezték a bejáratot; az eredeti, mives kapuszárnyakat eltávolították, és jellegtelen, stílusidegen nyílászáróval helyettesítették. A tágas, boltozott pincét 1968-1969-ben föltöltötték. 2006-ban a földszinten – új portálok beépítésével – üzletek nyíltak.

Szeccsziós és art deco modorú, két utcára néző, egyemeletes, szalagcseréppel fedett épület. Homlokzatait közép- és sarokrízalit tagolja, melyeket törtvonalú oromzatok hangsúlyoznak padlásablakokkal és függőleges füzérekkel. A tengelyképlet: 1+1+3+1+3+1/1+1+1. Az Attila utca felől négytengelyes földszintes ház csatlakozik hozzá. A működő lábazat fölött igen különböző formájú portálok sorakoznak, melyeknek még a záródásuk alakja és magassága is eltérő; sajnos az új portálok is csak visszafogottan igényesek. A főhomlokzat bal szélső portálja fölött, pálmáágakkal közrefogva az építés évszáma: ANNO MCMX – itt nyílt az emlegetett, eredeti, mives bejárat. Az emeleti ablakok sorát a kettős és hármas ikerként való összekapcsolásuk teszi változatossá. A finom osztású és díszítésű, szegéllyel körülfogott ablakok alatt erőteljes, tagolt könyöklő; a rízalitokon rajtuk kívül egyszerű, vízszintes szemöldök. Az épület előtt jelenleg igénytelen, terjedős, lekerített kerthelyiség.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

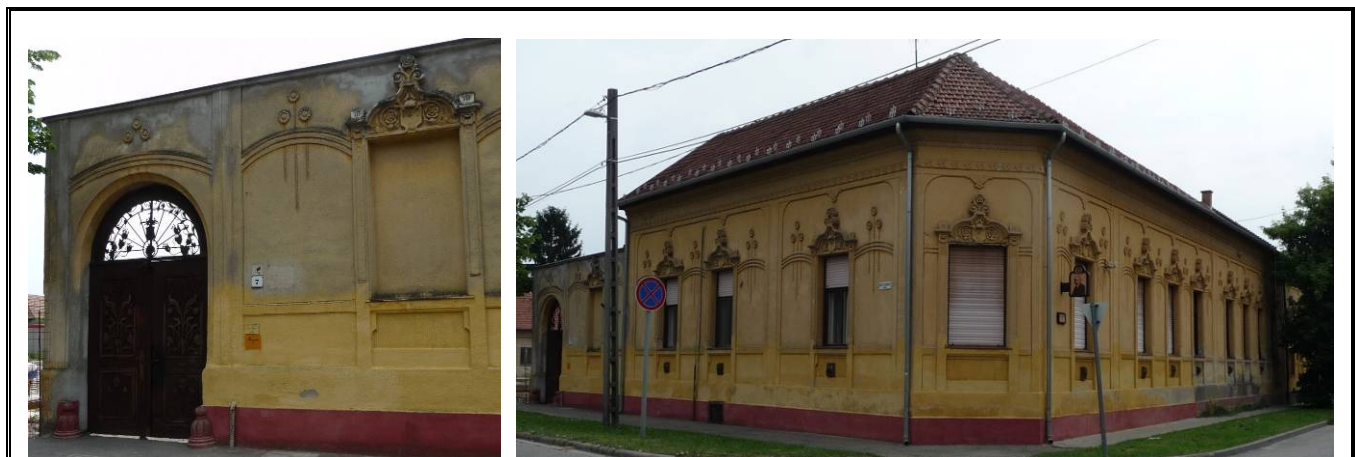
SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
2.	278		Attila u. 12.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK
A későeklektikus, földszintes, préselt cseréppel födött tetejű polgárház homlokzatát középrizalit, valamint lizénák tagolják váltakozó ritmusú kváderezést idéző, armirozásszerű törzsszel. A tengelyképlet: 2iker+2+2iker. A homlokzat egészét – különleges módon – színével és formájával mintázatot és plasztikát képező téglaburkolat borítja; mindössze az ornamentika egy része vakolt és festett. A kettős lábazat felső sávjában szegmensíves, vak pinceablakok sora; fölöttük övpárkány. Az ablakszerkezetek újabb készítésűek részletképzés nélkül. A nyílásokat ikerként szintén váltakozó ritmusban kiképzett törzsű lizénák fogják közre tagolt párkányt tartva, amelyet voluták díszítenek – a középrizaliton fölöttük, a homlokzat két oldalán közöttük lévő – kagylóval. A parapeteken tükröben plasztikus téglatekstúra. A háromrészes, tagolt főpárkány frízében hangsúlyos, vakolt keretben félköríves padlásszellőzők sorakoznak. Az épület mellett erősen tagolt, törtvonalú oromzattal koronázott, téglával burkolt falkeretben bádogkapuszárnyak rátétornamentikával, fölül míves, plasztikus, kovácsoltvas rács. A kerítés: tömör téglalábazat fölött, pillérek között áttörten rakott téglamezők.
JAVASLAT
A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, kezelve a fölvizesedés okozta problémákat.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
3.	2082	lakóház	Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 7. – Móra Ferenc u. Tarjányi Dezső-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK
<i>Tarjányi Rezső / Dezső</i> földbirtokos két utcára néző, lesarkított polgárházát <i>Ujszászy János</i> és <i>Majláth József</i> tervezte és kivitelezte 1909-1910-ben. Bár a homlokzatképzésben eklektikus, szecessziós és art deco elemek egyaránt szerepelnek, mégis sikerült egy sajátos hangulatú, egységes, kiérlelt, megnyugtató homlokzati rendszert alkotni, miszerint minden elem indokoltan van a számára kijelölt helyen. A rövid főhomlokzatával a Bajcsy-Zsilinszky utcára néző, alapincézett, földszintes, szalagcseréppel födött épület hosszan a Móra Ferenc utca mentén húzódik. Itt két épület áll egymás mellett; tengelyképletük: 2+1/1/1+3+4 3+1. A homlokzatokat lizénák lekerekített sarkú falmezőkre tagolják. A nyílásközökben dekoratív felületkitöltést képez a három-három szál napraforgó; az ablakok vállmagasságában őket keresztező ívnyalábok a homlokzat vízszintes tagolását eredményezik. A vakolt lábazatra támaszkodnak az ablaknyílásokat közrefogó, sajátos fejezetű lizénák, melyeket csúcsban végződő, íves szemöldökök koronáznak dekoratív, kissé a gótikát idéző – csigavonalas növényi indákkal közrefogott címerpajzsos – mezővel. A parapeteken nútozott vakolattükrök. (A főépülettel egyező homlokzatképzésű, Móra Ferenc utca menti, második ház első és negyedik nyílástengelyben megdőbbentő ablakcserékre került sor – az eredetinel jóval alacsonyabb ablakszerkezetet helyeztek az eredetinel jóval alacsonyabb parapetre, fölül befalazással.) A széles, háromrészes, profilozott deszkával szegélyezett főpárkányon gyöngysor és növényi mintázat. A Bajcsy-Zsilinszky utca mentén, egy szakaszon magas, tömör téglakerítésen folytatódik a homlokzatképzés egy vakablakkal és a közrefogó ornamentikával. A kerítés félköríves nyílású falkeretben végződik, melyben kerek műkö kerékvetők között míves kapuzat: a <i>Tóth Károly</i> félegyházi műlakatos (<i>Grand Prix</i>) alkotta váztaablázatos, kovácsoltvas kapu hordozza a jellegzetes napraforgó-motívumot; virágokból szőtt, „fölülvilágító” rácsának középpontjában a kiskun kapitányság domborművű címere.
JAVASLAT
A viszonylag jó állapotban fennmaradt épületek szerencsés módon megőrizték az eredeti részletképzés jórészét, sajnos azonban csak az elmúlt évtized alatt is látható rongálódást szenvedtek el. Ennek az igen frekvenciált helyen álló, igen reprezentatív, kvalitásos polgárháznak jelenleg meglehetősen méltatlan feladatot kell ellátnia, amely helyett ajánlott valamilyen – az építettőhöz hasonlóan igényes, minőségi – és elsősorban közösségi funkció szolgálatába állítani.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
4.	3194/1, /2, /4, /5	középület	Béke tér, Oskola u. 1-3., Petőfi Sándor u. 2. Constantinum épületei	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az 1807-1808-ban – a régi temető helyén, az *ótemplom*ra nézően – a *ferencszállási* pusztatemplom köveivel alapozott, új, öttermes iskolát (*nagyiskola*) a *Kővágóé*r köveiből a szegedi *Krieszer József* kőművesmester építette; a tornyot *Novák Gergely* ácsmester emelte. A *kisgimnázium* a következő esztendőben kezdte meg működését még magánjelleggel, 1815-től nagy beiskolázási körzetű, nyilvános (teljes önállóságú, független) gimnázium. 1876-ban – az akkor Félegyházára helyezett tanítóképző számára – emeletráépítést kapott *Pártos Gyula* (1846-1916) tervei alapján. Ma a *Constantinum* részeként a *Móra Ferenc Általános Iskola*.

Az iskolaegyüttes nevét *Schusztér Constantin* váci megyéspüspökről (1817-1899) kapta, aki 1888-ban alapítványt tett a város javára: egy apácák vezetése alatt álló, római katolikus leánynevelő intézet létrehozására nyolc osztállyal és internátussal. Az iskolaépítésre a másik alapítványt 1890-ben és 1891-ben *Kalmár Józsefné* (1814-1909) hozta létre. Az építkezés alapjául *Vas József* (1867-1951) tervei szolgáltak. Az akkor éppen százesztendő, régi, emeletes iskolaépületet a tanítóképző elköltözése után, 1907-1908-ban átalakították, és a Petőfi utcai szárnyal kibővítve a *Constantinum* rendelkezésére bocsátották. Az akkor avatott zárda figyelemre méltó része a házikápolna. 1913-ban készült el a Petőfi Sándor utcai épület folytatásában a clausura (ma mezőgazdasági kollégium). Az iskolát teljességében csak a világháború éveiben sikerült kiépíteni. A régi épület északi végén 1914-1918 között emelték az új szárnyat (Oskola utcai tornatermi rész). *Morbitzer Nándor* (1874-1950) vezette ekkor már – tiszteletben tartva elődje elképzeléseit – az építési munkálatokat; a tetőfölképzőket azonban muszáj volt elhagynia.

A *Constantinum* fokozatosan Félegyháza legnagyobb oktatási intézményévé vált. 1931-1932-ben észak felé tovább bővítették gróf *Klebsberg Kunó* kultuszminiszter hathatós támogatásával. Ezen szárnyat *Hollmann Ferenc* tervei alapján *Majláth József* kivitelezte. 1940. évi, újabb miniszteri támogatásból a következő esztendőben építették föl a Petőfi Sándor utcai, emeletes épület mellett az internátust, a *Klebsberg-szárnynál* a gazdasági iskolát. Az iskolakomplexum 1942-ben lett teljesen készen.

1943-ban négyosztályos elemi és (az 1887-ben alakult) polgári leányiskolának, gazdasági középiskolának, valamint (1909-től) tanítónőképzőnek adott otthont. Az összességében harmincnégy pedagógus legnagyobb része apáca (a *Miasszonyunkról* nevezett *Szegény Iskolanővérek*) volt, s 913 leánynövendékről gondoskodtak.

Az épületeket a második világháború utolsó hónapjaiban kórházként és hadifogolytáboroként használták. Az 1948. évi államosítással az iskolát kivették az apácák kezéből. Ők – a rendszerváltást követően visszatérve

– jelentős mértékű följújtással és bővítéssel (többek között tetőtér-beépítéssel) korszerűsítették az iskolakomplexumot az 1990-es évek második felétől. A *Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskola és Szakiskola* ma *Constantinum Katolikus Gimnázium*.

Az épületegyüttes egy hosszú telektömb végén, két utcára és a térre nézően helyezkedik el. Az Oskola utcától körüljárva:

1. A telektömb felé eső telekhatár mentén húzódó épületnek az utca mentén L alakban befordított, kisebb, földszintes bütöje, melyet sarokrizalitok tagolnak a 1+2+1 tengelyképlet szerint. Mellette udvari kapu.
 2. Az Oskola utca közepe felé eső, egyemeletes, közép- és sarokrizalitokkal tagolt, hosszú homlokzatú épület; tengelyképlete: 2+5+2+12+K. A bejárat hullámdíszes tokosztója fölött pálcárcsos fölülvilágító; a filungos, üvegezett fakapuszárnyakban dekoratív táblázat és vasrács.
 3. Az Oskola utcában, a térhez közelebbi, szintén egyemeletes, kissé rövidebb épület. Homlokzatát gúla alakú tetőfömléptménnyekkel hangsúlyozott rizalitok tagolják; tengelyképlete: 2iker+2iker+3iker+7+(2iker+2iker+K), ahol az utolsó kaputengely ráadásul kettős rizalitként kiemelt. A vízszintes záródású kapu magas fölülvilágítója előtt egyszerű pálcárcs; a filungos kapuszárnyak üvegezését dekoratív vonalvezetésű rács védi.
 4. Az Oskola utca és a tér sarkán álló, eltérő homlokzati vonalú, alagsoros, egyemeletes és beépített tetőterű épület a kétszázasztendős *nagyoskola*. Többszöri átalakítását követően jelenleg teljesen jellegtelen: hatalmas ablakok, rajtuk külsőszekrényes, műanyag redőnyök, sima deszkaborítású eresz jellemzik, a tér felé néző homlokzatának alsó sávján az Oskola utcai épületek utánérzéseként készített, kevésbé hangulatos téglaburkolattal.
 5. A térre, valamint főhomlokzatával a Petőfi Sándor utcára néző, egyemeletes, beépített tetőterű, tekintélyes megjelenésű főépület homlokzatait kissé megemelt tetőzetű közép-, valamint magas, gúla alakú tetőzetű bástyaszerűvé tett sarokrizalitok tagolják, mindegyiknél íves vonalú, tagolt, tömör attikával. A tengelyképlet: 4+3iker/3vak iker+7+(2iker+K+2iker)+ +7+3iker. Az attikán kereszttel is hangsúlyozott kaputengelyben a fölülvilágító, filungos fakapuszárnyak üvegezett mezőit kovácsoltvas rács védi; az övpárkányra állított, stilizált oszlopok – jelzésszerű portikuszként – enyhén ívelt, egyszerű szemöldököt tartanak.
 6. A főépület után, a Petőfi Sándor utcában – egy egytengelyes, hátrahúzott nyaktag közbeiktatásával egyemeletes épület következik a 4+3iker+6 tengelyképlet szerint. Rajta túl két új építésű ház.
- A jellegzetes *constantinumi* épületeket a kisszámú elemből álló, de hatásosan működő, egységes architektonikus eszköztár visszafogott alkalmazása jellemzi a magyaros szecesszió jegyében. A műközlábazat és az övpárkányként összefüggő, földszinti könyöklők között a téglaburkolatos parapetsávot műkö armirozás szegélyezi, valamint sima vakolatükrök és téglamintázat tagolja. A nagyméretű ablakok felső szárnyai finom osztásúak. A homlokzatok fő ékességei a földszinti ablakok vízszintes szemöldöke, valamint az emeletiek hasonló, profilos könyöklője által közrefogott, tagolt vakolatmezők a domborművű, cserepes virágokkal (tulipán, vadrózsa, lilium). Fölül egyszerű, húzott, tagolt főpárkány.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épületek és környezetük jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
5.	4770/2	középület	Blaha Lujza tér Fürdőszálló	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK
A trianoni békediktátumot követően fölvetett Speyer-kölcsönből emelték 1926-1928-ban <i>Hegedűs Ármin</i> (1869-1945) és <i>Böhm Henrik</i> (1867-1936) műépítészek pályázatát nyert tervei alapján – eredendően elegáns szállodának és gőzfürdőnek. A kiviteli munkálatokkal <i>Székely Béla</i> fővárosi cégét, valamint a <i>Cyclop Építő és Ingatlanforgalmi Rt.</i>-t bízták meg. A szobrásmunkákat <i>Krisztián Sándor</i> pesti szobrász cége és <i>Majláth József</i> végezte. A jelenleg az épület előtt álló, <i>Fürdőzők</i> című műköszobor is eredetileg befolyóként a fürdő nagy vízmedencéjét ékesítette. Az építkezést az igényes anyaghasználat jellemezte: a nyílászárók külső részéhez borovi, a belsőkhöz lucfenyőt, a fürdőhelyiségekhez vörösfenyőt használtak; a palotához egyedi tervezésű rézkilincseket öntöttek. Az intézmény megnyitásának hírül adása: „Kiskunfélegyháza rend. tan. város – a mai kor legmagasabb igényeit is kielégítő – artézi gőz, kád, szénsavas fürdője, iszap és hidegvíz-gyógyintézete megnyílt. A fürdő Kiskunfélegyháza vasútállomás közvetlen közelében, a várossal összefüggő területen, a főútvonal mellett levő 11 holdas park közepén fekszik. A gyógyintézet a következő legmodernebb kivitelű fürdőkkel van berendezve: gyengeség és egyéb bántalmak gyógyítására is kiválóan alkalmas szénsavas fürdő, csúsz, köszvény, ischias stb. gyógyítására kitűnően bevált kolopi rádímus iszapfürdő, ideggyengességben szenvedők részére hidegvíz gyógyfürdő, továbbá fenyőfürdő, sósfürdő és terrasz napfürdő. A fürdő vendégek arc és test massage, női és férfi fodrászat, valamint kéz és lábápolásban is részesülhetnek. Gyógykezelés alatt álló betegeknek a gyógyintézettel egybeépített, modernül berendezett közp. fűtéssel, hideg- és melegvíz szolgáltatással ellátott szálloda, valamint elsőrendű étterem rendelkezésre áll. Kitűnő magyar konyha! Diétás étkezés! 1928. augusztus 6.” Az új, a legkényesebb igényeket is kielégítő gőz- és tisztasági fürdőt, valamint szállodát – a közegészséget, a köztisztaságot és a vendéglátást kiszolgáló létesítményt – a helyiek örömmel, a szakmai kritika elismeréssel fogadta. (<i>Urbán Miklósné</i> alapján) A hamar bekövetkező gazdasági válság időszakában azonban tudomásul kellett venni, hogy a létesítmény sajnos ráfizetést termelt. A második világháború alatt megrongálódott épületszárnyat <i>Eng Károly</i> (1893-1974) irányításával állították helyre. Az 1945 utáni évtizedekben stílusidegen átalakításokkal kísérve ugyan, de alapjában eredeti rendeltetése szerint üzemeltették az épületet, melynek kínálata kiegészült az 1964-re kiépített, termálvizet strandfürdővel. A középen hátranyúló szárnyat <i>törökfürdőnek</i> nevezték. Az 1970-es években / 1981-ben följújítták, de már nem eredeti funkciójában. Az elbeszélések alapján volt benne tsz-iroda, majd étterem és diszko is. A rendszerváltást követően bezárták, egy-egy részét még más szerepben használják (újság- és tv-szerkesztőség); az épület egészét azonban a rövid idő alatti, erőteljes tönkremenetel jellemzi. Az alagsorban rendszeresen magasan áll a víz; a baloldalon a kert elvadult növényei lassan birtokba veszik az egykor oly pompás épületet és kerítését. A fürdőpalotát – a korra jellemző – visszafogott barokk modorú eklektikus stílusban építették meg. A fővonulatában homorú ívű, alagsoros, egyemeletes, rombuszpalával fődött épületet csúcsdíszes manzárdtetővel kiemelt közép- és sarokrizalitok tagolják. Közöttük pilléres folyosó és fölötté műkö balusztrádos terasz mögé húzták a közbülső szárnyrészeket. A két terasz közötti átjárhatóság biztosított a középrizalit emeletének stilizált ion fejezetű pillérei mögött. A tengelyképlet: 3/1+5+3+5+1/3; a középtengelyben barokkos oromzaton a város címere. A műkö lábazat fölötti, homlokzati sávot és a pilléreket eredetileg sima felületű kváderezés borította; középen és a baloldalon időközben részben műkö burkolatot kaptak. A rizalitokat szélesebb, illetve keskenyebb, sima felületű armirozás szegélyezi. Közbül erőteljes, húzott, profilos övpárkány. A földszint baloldalán az étterem nagy portálokkal rendelkezik; a jobboldalon vízszintes, a rizalitokon

félköríves záródású ablakok kis vállal. Az emeleti nyílások hasonlóak, igen finom üvegsztással. Körülöttük húzott keretezés; a félkörívek tetején tagolt, barokk ornamentika volutákkal. A széles, profilos könyöklők alatt alacsony, dús, plasztikus díszítés. A húzott, profilos főpárkányt akantuszleveles konzolok sora gazdagítja.

A bejárat mélyen üvegezett fakapuszárnyain részletgazdag, kovácsoltvas rács, akárcsak a kétfelől lévő egy-egy ablakon is. A bejárat nagy, falikaros lámpái szintén mives, kovácsoltvas munkák. Az épület bütüihez félköríves alaprajzú, földszintes toldalékok csatlakoznak tetőterasszal, amit műkö tállal koronázott posztamensek közötti, igényes, kovácsoltvas rács szegélyez. Az épület két oldalán hasonló, kovácsoltvas kerítés és nagykapu. A tagolt felületképzésű és stílusidegen elemekkel átalakított előcsarnokból egymással szemben, két irányban kényelmes lépcső vezet az emeletre; a középtengely két oldalán, kosárirves keretű vakolatmezőkben csikós és gulyás pásztoridillt ábrázoló falképek.

JAVASLAT

Szomorú sorsa ellenére településképi, egészségtörténeti és kulturális szempontból egyaránt indokolt megtartása, és a település jövőjébe való beillesztése, mert nem csupán egy építménnyel tárgyi valójában állunk szemben, hanem - városképi jelentőségén túlmenően - a Félegyháza fejlődésében a polgárvárosi miliő egyik megteremtőjének, az egészséges és fejlődni képes testi és szellemi egyensúly megalapozójának, az egészségmegőrzésnek, a ma oly sokat emlegetett prevenciónak és rehabilitációnak részesével. Amennyiben megvizsgálánk a kórház elhelyezésének szempontjait, ott találunk az egykori Fürdőszálló által megteremtett föltételeket, balneológiai előzményeket.

(Fortepan)

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
6.	2007	lakóház	Blandina nővér u. 6.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A neobarokkos részletekkel eklektikus, földszintes, félkontyolt tetején szalagcseréppel fődött polgárház négyablakos homlokzatát egy-egy kompozit fejezetű pilaszter szegélyezi, törzsükön függőleges és vízszintes füzérdísszel. A téglalábazat fölött övparkányt képeznek az összefüggő könyöklők, melyeket konzolként egy-egy kicsi kartus tart. Valószínűleg lesimítás miatt hiányzik az ablakokat közrefogó, húzott vakolatkeret. Fölül volutás állókonzolokon törtvonalú íves, erős kiülésű szemöldök dús ornamentikával: volutás zárókő egy-egy fél kagyló között. A háromrészes, húzott főparkány frízében – hasonló profilú szegéllyel – padlásablakok és vakolattükrök váltják egymást. A lakóház mellett egyszerű, kötött deszkakapu nyílik a magas, vakolt téglakerítésben.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, kezelve a fölvizesedés okozta problémákat. A homlokzatok egységesen színezendők. A kapu kerete javítandó.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
7.	2011	lakóház	Blandina nővér u. 10.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A provinciális eklektikus, földszintes, kontyolt tetején szalagcseréppel födött lakóház tapasztott jellegű homlokzatát kompozit fejezetes pilaszterek tagolják a 2+2+1 tengelyképlet szerint. A pilaszterfőket puttófejek gazdagítják. Az ablakszerkezeteket fogsoros tokosztó és plasztikus ütközőléc díszíti a felső ablakszárnyak sajátos osztásával. A nyílások fölött két kis állókonzol vízszintes szemöldököt tart, közbül enyhén kiemelt vakolattükörrel; az ablak alatt tömbszerű könyöklő. A homlokzattagoló pilaszterek széles, háromrészes, profilozott főpárkányt hordanak. A lakóház mellett közvetlenül egyszerű deszkakapu nyílik rézkilincessel, – az egységes építészeti komponálás szép példájaként – a házzal egyező és összefüggő architektonikus díszítésű, födött falkeretbe foglaltan, melynek fődése a háztető közvetlen folytatása.

JAVASLAT

A homlokzat-helyreállítás időszerű, melynek során megoldandók a fölvizesedés okozta problémák. Az elkövetkező följújtás során a homlokzat értékes elemei (ornamentika, nyílászárók) különös figyelemmel kell lenni.

2007.

2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
8.	1981, 1982	lakóház	Blandina nővér u. 13-15.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A gazdag, mives eklektika stílusát mutató, földszintes, szalagcseréppel födött polgárház tapasztott felületű homlokzatát ion jellegű pilaszterek tagolják az 1+1+A+K+2+1 tengelyképlet szerint, ahol a két tulajdonból fakadó mindkét bejárat nyitása átalakítás eredménye. A tagoló pilaszterek törzsén rusztikus vakolattükör. Az összefüggő, gazdagon profilozott könyöklők mint övparkány fölött kőburkolatot imitáló, finom nűtozás borítja a falfelületet.

A belső spalettás ablakok ékessége a mives részletképzésű ütközőléc kompozit fejezettel és füzéres, vázás lábazattal. A húzott és virágfüzérrel kísért nyíláskeretezés füzérdíszre alul egy-egy volutában végződik. A két rétegben lépcsős, szegmensíves szemöldök alatt növényindákkal közrefogott kartus. A parapetsáv gyémántkváderezése már csak a jobboldali házrészben látható. A háromrészes, húzott főparkány frízében dinamikus ritmusban dús gyümölcs- és virágfüzerek sora. Az utólagosan vágott, keskeny ajtónyílásban, fölülvilágító alatt filungos szárny nyílik rézkilincssel. A széles, egyszerű deszka szárazkaput pedig szintén utólag, egy ablakszemöldök alatt nyitották fölülvilágításávvval együtt.

JAVASLAT

A homlokzat-helyreállítás időszerű, és megoldandók a fölvizesedés okozta problémák. Az elkövetkező följújtás során a homlokzat értékes elemei (ornamentika, nyílászárók) különös figyelemmel kell lenni.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
9.	5198	v. lakóház, üzlet, vendéglátás	Daru u. 1. – Zrínyi Miklós u. Kneffel-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Ujszászy János és Majláth József tervei alapján 1909-ben emelték egy városképileg meghatározó jelentőségű helyen: két utcának a főutcáról remek rálátással bíró, hegyesszögű találkozásánál. Az építtető családjából *Kneffel Ede* kávéházat és vendéglőt működtetett 1894-ben a *Korona Szállóban*. 1910-ig szálloda és kávéház céljából a *Feuer-palotát* bérelte, amelyet az évtől fia, a kereskedelmi akadémiát végzett *Kneffel Béla* vett át, és virágoztatott föl. Sajátos, hogy saját házukban más és éppenséggel vendéglátóhelyet üzemeltetett, s jelenleg is az működik benne. Ezen épület adott tehát helyet *Kocsis Laci* nagyhírű kocsmájának.

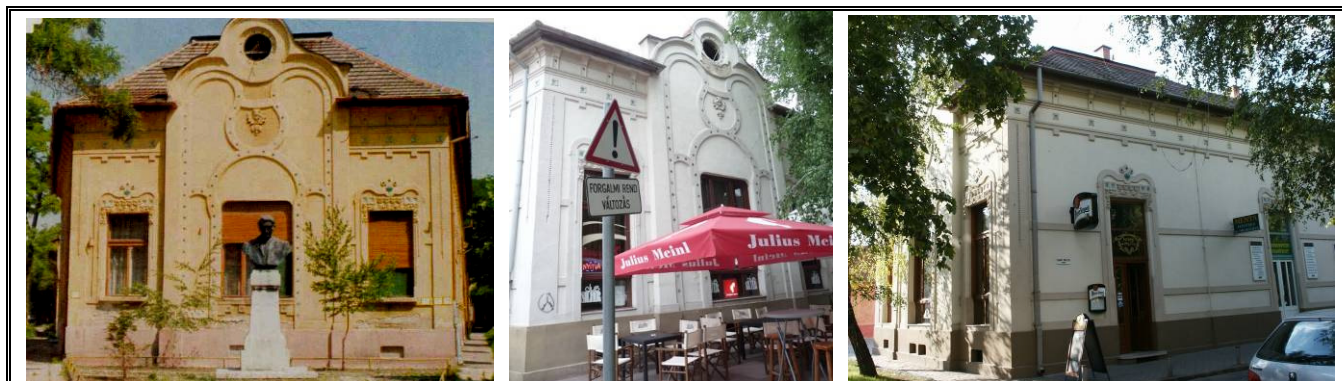
A jobboldali homlokzat összes, a baloldal két ablakának helyére utóbb stílusidegen bejáratokat nyitottak; a főhomlokzat ablakszerkezeteit is – a parapetet lecsökkentve – nagyobbra cserélték: mindez a jelentős architektonikus értéket képviselő épület nyilvánvaló kárára vált. A falfelületeket fröcsköléssel borították, mely a különlegesen szép ornamentika finomságát erősen korlátozza. A főhomlokzat előtt időközben fölnövekedett fák sajnálatos módon eltakarják ezt az egyébként jó rálátású és kimondottan artisztikus homlokzatképzésű házat, ezáltal fényképezése is csak korlátozottan lehetséges.

A három homlokzattal rendelkező, alapincézett, földszintes épületet külső oldalán új, az udvarra nézően régi hód farkú cserép fedi. A középső homlokzatot hármassívű, körablakos oromzattal hangsúlyozott középrizalit tagolja; a tengelyképlet: 3/1+1+1/4. A vízszintes záródású nyílások fölött festői, szecessziós ornamentika mákgubókkal és napraforgókkal, melyeket igen finom adagolásban türkizsínű majolika egészít ki. A jellegzetes napraforgó-motívum egyik első előfordulási helye. Széles, tagolt főpárkányát a konzolsor stilizált utánérzése díszíti, mely végighúzódik a baloldali, rövid oldalhomlokzat kontyolt tetőzete előtt fölmagasított, sajátos kinézetű pengefalon is.

Az épületre nézve – a káros hatású, stílusidegen nyílászáró-cseréken túl – a jelenlegi használat rendkívül méltatlan hatást gyakorol. A Zrínyi utca felőli négy üzletbejárat részben többféle, az épület artisztikus ornamentikaival igencsak konkuráló módon tarka üzletföliatokkal és cégtáblákkal.

JAVASLAT

A jelentős építészeti értékű polgárház homlokzatainak egyértelműen a kárára vált, hogy ablakai legtöbbjének helyére utóbb stílusidegen bejáratokat nyitottak; a főhomlokzat ablakszerkezeteit is – a parapetet lecsökkentve – nagyobbra cserélték. A különlegesen szép ornamentika finomságát erősen korlátozza a fröcskölt felületkezelés. A kimondottan artisztikus homlokzatképzésű ház minőségéhez méltó és városképi érvényesülése érdekében igényesebb használati módot és minőséget érdemelne.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
10.	397	lakóház üzletekkel	Deák Ferenc u. 2. – Kossuth Lajos u.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az art deco modorú, két utcára néző, egyemeletes, szalagcseréppel födött palota főhomlokzatát középrizalit tagolja; a tengelyképlet: 4+4+4/1+2+2toldalék. A tömör, törtvonalú, középen tympanonszerű attikával hangsúlyozott rizalit ékessége a piano nobile míves kovácsoltvas rácsú erkélye. A homlokzatok tagolásban mindkét szinten lizénák is részt vesznek. A műkö lábazat fölött a földszint háromnegyed részét teljesen stílusidegen módon mezőtúri téglá burkolja. A portálok egységesen szegmensívesek, fölülvilágító mezőikben míves, kovácsoltvas ráccsal (mely csak egynél hiányzik); a profilos tokosztón tojássorszerű díszítés. Ezen egységes megjelenést igen károsan lerontja a portálok igen különböző színezése és cégfölratai. Az ablakok finom osztásúak, amihez az emeleten szerény díszítés járul, a rizaliton lekerekített sarkokkal és tagolt, mély vakolattükrökkel a parapeteken. Az fröcskölt textúrájú emeleten az ablakszemöldökök helyén – egyszerű megoldásként – kék mázas csempék láthatók, melyek a rizalit ablakait felső vonalukban össze is kötik. A két szint között profilos övpárkány. A széles főpárkányt a rizaliton kiemelt felületű, nutozott vakolattükrök és jelképes konzolok váltakozó ritmusa díszítik a lizénák sajátos fejezeteivel; a többi részen egyszerűbb a főpárkány.

A Deák Ferenc utcai homlokzat meglehetősen szedett-vedett a nyílászárók – a négyféle ablak és kétféle ajtó – helyét és vegyes formáit tekintve.

JAVASLAT

Az épület egy elkövetkező helyreállításánál egységes és igényes kialakítású nyílászárók építendőek be, valamint kedvező lenne újra – egységesen - vakolattal burkolni a homlokzat földszintjét.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
11.	404/1	középület	Deák Ferenc u. 12-14. József Attila Általános Iskola	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A korábbi, neológ zsinagóga telkén, a zsidó iskola helyén emelték 1955-ben, a szocreál modorában. Tekintélyes méretű, L alakú, az utcavonaltól hátrébb húzott tömegének főhomlokzatát egy erőteljesen kiülő, a többi résznél kissé magasabb középrizalittal tagolták, amely fogadja a jelentős forgalmú, szegmensíves záródású, kőkeretes bejáratot. Afölött két szinten pilléres loggiák révén vált áttörtebbé, s ezáltal könnyedebbé az alapjában masszív épülettömb. Az első emeleten vízszintesek, a másodikon enyhén szegmensívűek a pillérközök. A szocreál díszítésmódjának megfelelően: a loggiák élén profilos párkány húzódik; a pillérek fejezettel rendelkeznek; a pillérközök pálcárcsán füzér ívbe, valamint koszorúba hajtva; az aránytalanul hangsúlytalan főpárkány alatt konzolsor.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
12.	176/10	lakóház	Dózsa György u. 10.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az eklektikus, földszintes, szalagcseréppel födött lakóház homlokzatát kompozit fejezetű pilaszterek tagolják; a tengelyképlet: 2+2+2+2iker, mely utolsó elem utólagos épülettoldalékhoz tartozik. A rusztikus kőburkolatot imitáló lábazat fölött a homlokzat alsó sávját leegyszerűsítették. A sima vakolatkeretben lévő ablakok fölött a frízben két kis konzol vakolattükröt fog közre. A két szélen lévő nyílásokat vízszintes szemöldök és kis kiülésű, síkfelületű tympanon koronázza; a középső két ablak fölött szegmensíves szemöldök. A toldalék ikerablaka közös íves szemöldökmező alatt nyílik. A könyöklők helyén összefüggő, sima vakolatsáv. A háromrészes, húzott főpárkány frízében padlásszellőzők. A kapu tagolt oromzatú falkeretében utólagos készítésű, alacsonyabb, vaskeretes deszkaszárnyak.

JAVASLAT

A stílusidegen ablakok helyett az eredeti formájúak és az eredeti homlokzati ornamentika visszaállítandók; valamint a homlokzat egységesen és visszafogottabban színezendő.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
13.	4769	középület	Fadrusz János u. – Liszt Ferenc u. Kürtösi-féle szélmalom (a kórház udvarán)	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az egykori Alsónyomáson, azaz a vasútállomás közelében a 19-20. század fordulóján számos szél- és szárazmalom örölt, kihasználva a terület magasabb fekvését, illetve a városszéli, szabad széljárást. A számos szélmalomból mindössze ez az egyetlenegy maradt meg eredeti helyén, amely egyben Kiskunfélegyháza utolsó, fölülhajtott, téglapalástú szélmalma is (szemben a múzeum udvarába betelepített - archaikusabb - vályogfalú, alulhajtott szélmalommal). Mint ilyen jelentősége túlmutat építészeti értékén, hisz a hajdani városkép és a mai városszerkezet alakulására ad megfellebbezhetetlen támpontot. Nem véletlen, hogy ma a kórház telkén áll, hisz amikor a gyógyintézményt telepítették, akkor e célra a már küldetésüket befejezett szélmalom helyén viszonylag könnyedén lehetett jól megközelíthető és egyben a betegek számára is kellemes környezetben helyet biztosítani.

Archív fényképek az épület körül még a szélmalomnál megszokott terességet mutathatják. A mai – ezen terességgel éppen ellentétes – a szélmalom érvényesülését ellehetetlenítő, zsúfolt állapotokhoz hozzájárul, hogy a malomdombból két oldalról is levágtak; új épületeket emeltek közvetlenül a domb mellett, rajta a dombon, sőt bele is vágtak egy raktárépületet.

A dörzsölt téglapalást fölött széles eresszel bádoghéjalást és facsúcsdíszet visel a szélmalom. A tető két nyílása jórészt eredeti formáját mutatja: a kukkóré a szelestengellyel, valamint a fékszár számára szolgáló macskalyuk. A patinás faajtón szép formájú a zárcím. Az épületet vadregényesen, de a megengedhetőnél egy kissé jobban birtokba vette a növényvilág. A szélmalom belsejét jelenleg lomtárként használják; az elképzelések szerint kórház-kápolnává alakításával szánnak neki méltóbb feladatot.

A Kürtösi-féle szélmalom jelképes értéke abban is megmutatkozik, hogy a hajdani képeslapokon az egyik legtöbbet előforduló szélmalom. Több olyan képeslapot is ismerünk, amelyen a tőle pár száz méternyire álló, kéttornyú templom mellett hirdeti a kenyér szentségét. Talán elhanyagolt sorsa ellenére ez az a belső erő, amely mindmáig megőrizte, hisz belső szerkezeteiben megroskadva várja, hogy társainak és egykori építőinek méltón szolgálja emlékét a városban.

Szalay Gyula közel 90 évvel ezelőtt írt - ma is aktuális - soraihoz magunk is csatlakozunk: „Hogy emléke maradjon a sokáig szolgáló szélmalomnak, ezért szeretném én, ha valamely úton-módon ma a város tulajdonát képező Kürtösi-féle szélmalmot, mely elárvulva és lassan haldokolva, vitorlái nélkül ott áll a[z azóta elbontott] Gőzfürdő háta mögött, visszaállíthatnánk a régi fölszereléssel, hogy legalább egy szélmalom-emlék legyen a régi jó időkből.”

JAVASLAT

A felső szintek szerkezeti elemei mindenképpen megvédendők; az esetleges hozzáépítés módját igen óvatosan szabad csak megválasztani. Az épületet túlságosan birtokba vevő növények eltávolítandók.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
14.	3187	volt lakóház, majd közintézmény	Dr. Holló Lajos u. 11.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az eklektikus stílusú, földszintes, régi hódfarkú cseréppel fődött épület homlokzatát sarokrizalitok tagolják; a tengelyképlet: 2+3+2. A vakolatlan téglalábazat fölött az alapfal felületet téglaburkolat borítja. A díszített ütközőlécű ablakok közül a középsőket kétfelől – fejükön kompozit oszlopfőt hordozó – fiúhermák fogják közre, melyek a tympanonos szemöldököt és párkányát tartják. A rizalitokon sima vakolatkeret felső részén két kicsi konzol és hatalmas, gyémántkváderes zárókő tart dekoratív girlanddal koronázott, vízszintes szemöldököt. Egy utólagos javítás során megszüntették a szemöldökök profilozását. A parapeteken sima, kiemelt vakolatköteny; fölöttük összefüggő könyöklő. A húzott főpárkány széles, háromrészes. Rajta tábla: „A hároméves terv végrehajtása során a Népjóléti Minisztérium állította helyre és szerelte fel.” az ezredfordulóig óvodaként szolgáló épületet.

JAVASLAT

Az elpusztult, valamint az elnagyoltta javított homlokzatornamentikák eredeti formájukban helyreállítandók; az üresen álló épületnek megoldandó a karbantartása és méltó funkcióval történő üzemeltetése.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
15.	3188	lakóház	Dr. Holló Lajos u. 13.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az eklektika eszközkészletét a provincialitás jegyében mondhatni a maximumig túlhajtottan fölhasználó homlokzatképzésnek vagyunk tanúi, amit sikerült a színezés kifestőkönyv modorával még tovább fokozni. A földszintes, rombuszpalával fődött épületet kompozit fejezetes pilaszterek tagolják az 1+2+2+1+K tengelyképlet szerint. A mintás, vakolatlan téglalábazat fölött az alapfalfelületen vízszintes csíkos téglaburkolat. A hat darab, belső spalettás ablak háromféle keretezésű; nem győzi egymást a díszítettségben túllicitálni. Egymás fölött két szemöldököt is viselnek: pilaszterek tartják az alsó vízszinteset, s az arra támaszkodó konzolok a felső, változó alakút. A „háromféleség” a homlokzat tagolásával sincsen összhangban, mivel még az egy homlokzati mezőben lévő, két ablak is különböző – ez eklatáns példája a provincializmus magasiskolájának!

1. ablaktípus: a gyémántkváderes parapet fölött a kompozit fejezetű, kettős pilaszterek törzsét rombusz díszíti; a kettős konzolok törtvonalú, alul nyitott tympanont tartanak; a közrefogott mezőben hosszúkás kagyló.

2. ablaktípus: a parapeten két hosszúkás, leveles ággal kitöltött vakolattükör között rozetta; az ablakot közrefogó pilaszterek törzsén is körmotívum; az akantuszleveles konzolok törtvonalú, megszakított szegmensívet tartanak, a közrefogott mezőben címerpajzs dús garníringgal.

3. ablaktípus: a parapet hosszúkás vakolattükreire rombuszt fognak közre; az ablak két oldalán lévő pilaszterek törzsén gyémántkváder; fölül három konzol tart egy szelíden golyvás tympanont; a konzolok között szalagos ornamentika.

Az összefüggő, profilos könyöklők övpárkányként szolgálnak. A háromrészes, rendkívül díszes főpárkányon kettős konzolsor: a felső, egyszerű, sűrű konzolsor minden második eleme alatt egy tagolt, volutás állókonzol; köztük fogsor és füzérdíszes vakolattükör.

A bejárat jóval visszafogottabb, későbbi készítésű; barokkos, törtvonalú íves tokosztója fölött fölülvilágító.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, ügyelve.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
16.	3219	lakóház	Dr. Holló Lajos u. 23.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az eklektikus stílusú, alapincézett, földszintes, szalagcseréppel födött lakóház homlokzatát tetőmegemeléssel is hangsúlyozott sarokrizalitok tagolják; tengelyképlete: 1+4+1. A vakolt lábazatot félköríves pinceablakok törik át. Csak a rizalitok belső élét szegélyezi váltakozó ritmusú armirozás. A belső spalettás ablakokat toszkán pilaszterek fogják közre, melyek párkányt és tympanont – a rizalitokon – szegmensívet – hordanak. Az összefüggő könyöklők övpárkányt alkotnak. A húzott főpárkány alacsony, profilozott deszka csatlakozik hozzá, valamint a rizalitokon fogsor díszíti. A lakóház mellett félköríves nyílású falkeret barokkos ívű oromzattal; a félkörben híg kovácsoltvas rács; a bádogkapuszárnyak felső mezejében dúsabb kovácsoltvas ráccsal.

JAVASLAT

Az erőteljesen fölvizesedett épület homlokzatának helyreállítása időszerű, és egységesen színezendő.

2007.

2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
17.	1864	lakóház	Jókai Mór u. 3.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az art deco modorú, alápincézett, földszintes, rombuszpala födésű lakóház homlokzatát lizénák tagolják, a főpárkányban golyvázatokkal. A tengelyképlet: K+3x3iker. Az ablakkönyöklőig fölértő, magas, műkö lábazatot szegmensíves pinceablakok törik át. A könyöklők vonala fölött a homlokzatfelület egészét idomtégglákat is alkalmazó téglaburkolat borítja. A hármas ikerablakokat téglaboltóvval hangsúlyozott, tekintélyes méretű, közös szegmensív fogja össze. A műkö lábazatba eső parapeteken terméskőtextúrával kiképzett mező. Az igen széles, háromrészes, tagolt főpárkány frízében kicsi, félköríves padlásablakok nyílnak; fölül díszített deszka szegi a párkányt. A szintén nagyméretű szegmensívvel záródó szárazkapunyílásban háromszárnyú, filungos fakapu rézkilincsel; a díszített tokosztó fölött fölülvilágító.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

2007; 2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
18.	1865	lakóház	Jókai Mór u. 5. Kocsis Ferenc-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Ifjabb Kocsis Ferenc földbirtokos emeltette *Kiss Mihály* tervei alapján 1913-ban. A tágas, bolthajtásos pincszint fölött négy szoba készült tágas verandával. Az udvari, gazdasági épületeket – kocsiszin, istállók, mosókonyha – 1924-ben építették. A porta 1950-beli államosításakor az utóbbi épületeket lakásokká alakították; a főépületet a rendőrség vette birtokba. Jelenleg újra lakóházként használják.

Az art deco modorú, földszintes, hódfarkú cseréppel fődött lakóházat a különféle dekoratív díszítőelemek meglehetősen ötletszerű, egymással össze nem hangolt alkalmazása jellemzi. A homlokzatot csonkakontyos oromzattal és csúcsdísszel hangsúlyozott, enyhe kiülésű középrizalit tagolja. A megemelt falfelületet közös falmezőkeretbe foglalták hullámvonalas szegélyű vakolatsávvval, az ablakok fölött lesarkított vakolatmező szalagos koszorúval. A tengelyképlet: K+3x3iker.

A műkö lábazatot szegmensíves pinceablakok törlik át. A földszinti falfelületeket kétféle durvaságú fröcskölés és függőleges, körszelet alapú (kanneluraszerű) sávozás borítja. A hármas ikerablakokat sima vakolatkeret szegélyezi, melyek fölül ablakonként félköríves szemöldökmezőt is körülvesznek. A parapeteken sűrűn nűtozott vakolatmező. A széles, tagolt dekoratív főpárkányt tojássor díszíti. A szárazkapu tengelyét a középrizalitétól teljesen eltérő homlokzati elemekkel hangsúlyozták: a magas, törtvonalú szemöldökmező fölött törtvonalú íves attika, rajta szegementíves, mélyített vakolatmezőben szárnyas angyalfej. A háromszárnyú, dekoratív tagolt, filungos kapu díszített tokosztója fölött fölülvilágító.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
19.	1916	lakóház	Jókai Mór u. 18. – Báthori u.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az alapján eklektikus, három utcára néző, lesarkított L alakú épületen már szecessziós homlokzatképző elemek is megjelentek. A tekintélyes méretű, alapincézett, földszintes, hódfarkú cseréppel fődött polgárház tengelyképlete: 8/lesarkítás/9. A vakolt lábazatot sajátos, homorúan íves pinceablakok törik át; fölöttük fröcskölés borítja a homlokzatot. Az ablakok fölött – csak a kis térre néző főhomlokzaton – virágdíszes konzolok között szintén virágdíszes zárókő; fölöttük tagolatlan, hasábszerű, lépcsőzetes szemöldök; az ugyancsak hasábszerű könyöklő alatt igen rövid, tagolt vakolatköteny. A Jókai utca felől mindössze sima vakolatkeret fogja körül a nyílásokat. A háromrészes, profilos főpárkány frízében konzolok és vakolattükrök váltakozó ritmusa; legfölül profilos deszkaszegély. A Báthory utca felől egyszerű deszka szárazkapu.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
20.	329	lakóház üzletekkel	Kossuth Lajos u. 6. – Korond u. Kiss Lajos-palota	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A vasúti allé egyik legtekintélyesebb, emeletes palotáját 1899-ben emeltette *Kiss Lajos Ujszász János* tervei alapján és kivitelezésében, mindössze hét hónap alatt. A 20. század elején az emeleten honvédtiszti étkező és kaszinó, valamint a *Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesületének* székhelye működött. A földszintet üzletek számára alakították ki.

A későeklektikus stílusú, két utcára néző, lesarkított, alápincézett, egyemeletes, szalagcseréppel fődött palota homlokzatait reneszánsz hangulatú, volutás, tagolt attikával hangsúlyozott közép- és sarokrizalitok tagolják. A tengelyképlet: $4+(1/1/1)+2+(1+K+1)+2+1$. A köburkolat mintáját hordozó lábazatot a főhomlokzaton vörösmészsző előlépcsők szakítják meg, melyeket néhány üzletajtónál sajnálatos módon csempével leburkoltak; az oldalhomlokzaton a lábazatot pinceablakok törik át. A földszint falfelületén sima felületű kváderezés. Az emeleten mintás téglaburkolat, a rizalitokon – sima felületű, a földszintiekénél enyhébb nűtokkal tagolt kváderekből – armirozással.

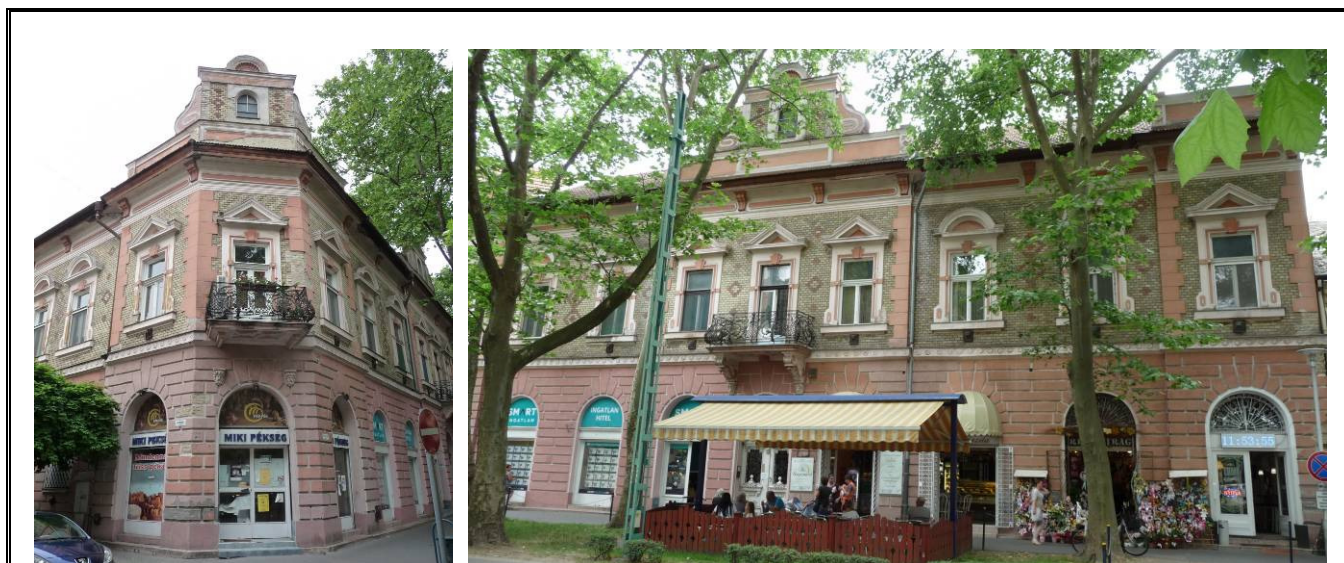
Az alsó szint nagyméretű, félköríves záródású, boltóvval hangsúlyozott portáljai fölülvilágítóiban általában míves, kovácsoltvas rács; az osztatlan kirakatokat ízléstelen színek és reklámok borítják. Az oldalhomlokzat szintén félköríves záródású, kevés osztású ablakait volutás fejezetű ütközőléc díszíti. A futókutyamintás övpárkány fölött az emeleti ablakokat esetleges elemekkel dekorált vakolatkeret fogja körül zárókővel; fölöttük az alapfalfelületen szegmensíves, a rizalitokon tympanonos szemöldök kis vállakkal. A széles, profilos főpárkány frízében lekerekített vakolattükrök és ritkásan, csak a nyílásközökben egy-egy állókonzol.

A félköríves záródású, nagyvonalú elemekkel gazdagon díszített bejárat üvegezett kovácsoltvas ráccsal. A bejárat tengelyében, valamint a lesarkításon rokokósan míves, kovácsoltvas rácsú erkélyek tagolt, díszes, emberfejen támaszkodó konzolokon nyugszanak azzal a megjegyzéssel, hogy a lesarkítás erkélye és a fejek közül jelenleg hiányoznak a konzolok.

A Korond utca felől a palota mellett hasonló homlokzati architektúrával 4+K tengelyképletű, földszintes épület áll kosárfélszögű deszkapuval.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
21.	328/1	lakóház üzletekkel	Kossuth Lajos u. 8. Propper Miksa-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Dr. Propper Miksa orvos 1909-ben, szűk hét hónap alatt építtette föl házát *Barta József* és *Kovács József* kőművesmesterek terve alapján. Az épületet utóbb – eredeti homlokzatképzésének kárára – átépítették. Jelenleg gyógyszerár, pizzeria és üzlet működik benne különböző és stílusidegen bejáratokkal. A figyelemreméltóan különleges, jobb sorsra méltó homlokzatot rajtuk kívül eldologozatlan vakolatjavítások, lesimított részletek és légkondicionáló csúfítják.

A szecessziós stílusú, art deco felé hajló, alapjában földszintes épületet rombuszpala födi. A középrizalitot négy, sűrűn egymás mellett álló, keskeny padlásemeleti ablakkal áttört, törtvonalú oromzat hangsúlyozza, mögötte magas manzárdtető. A tengelyképlet: K+1+2+2.

A kettős lábazat fölött durva fröcskölés borítja az ornamentikákkal díszített falfelületet. A háromféle üzlet portáljai háromféle arculatot mutatnak csúf rácsokkal, különböző előlépcsőkkel. A rizaliton kosárirves záródásúak a nyílások, fölöttük konzolokon nyugvó, tompa záródású, tympanonszerű szemöldökök. Kétfelől homorú ívesek a nyílászáródások fölülvilágítóival és kovácsoltvas ráccsal, melyet egy portálnál eltakartak a cégtáblával. A tokosztók magasságában erőteljes, széles övparkány. A nyílások és a főparkány között sajátságosan magas a tömör falsáv. A széles, dekoratív főparkányt kétfelől egy-egy kisebb, törtvonalú attika tagolja; a középrizalit oromzatának szegélyezése hasonló. A gazdag részletképzésű, filungos bejárat fölülvilágítóját és üvegbetétjét kovácsoltvas rács védi.

JAVASLAT

Az épület homlokzata helyreállítandó, melynek során törekedni kell az eredeti megjelenés rekonstrukciójára.

2007; 2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
22.	5061	középület	Kossuth Lajos u. 9. – Széchenyi u. volt főgimnázium, ma Móra Ferenc Gimnázium	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK
A város algimnáziumát 1891-ben főgimnáziummá fejlesztették föl. Az új intézmény osztályai azonban még néhány évig az <i>ótemplom</i> téri <i>kisgimnáziumban</i> működtek az <i>újtemplom</i> mellett, a volt <i>honvéd-kiskaszárnya</i> helyén emelt, új palota 1896. évi átadásáig. <i>Alpár Ignác</i> (1855-1928), a tervpályázat győztese 1895 őszén kezdte az <i>újtemplom</i> stílusához igazodó tervek összeállítását. A kivitelezést a szegedi <i>Robelly, Szilágyi és Winkler Testvérek</i> nyerték el. A következő év márciusában alapoztak az 1200 m² öles telken, szeptemberben már a szakmunkák is befejeződtek. A millenniumi ünnepségek részét képező, november 28-i avatáskor (kilenc hónap!) már a kerítés is készen állt. Az iskola-palotát azonban csak a falak kiszáradását követően, a következő tanév elején lehetett birtokba venni. (<i>Móra Ferenc</i>, a jelenlegi névadó még a régi helyen tartott, utolsó tanévben fejezte be az iskolát.) A főgimnáziumban 1902-ben létrehozták a <i>Kiskun Múzeumot Szalay Gyula</i> (1865-1937) iskolai gyűjteményéből. A tornacsarnokban tartották a <i>Népszerű Irodalmi Esték</i> előadásait, majd ezekből bontakozott ki a <i>Közművelődési Egyesület</i>. Az eredetileg <i>Kiskunfélegyházi Városi Római Katolikus Főgimnázium</i> 1922-től <i>Szent László</i>, 1948-tól <i>I. László</i>, 1956-tól <i>Móra Ferenc Gimnázium</i> nevet viseli. A második világháborúban kiégett épületet 1947-től hozták helyre minisztériumi segítséggel. Az 1990-es évek második felében több szakaszban fölújították, és új tornacsarnokot emeltek. A későeklektikus stílusú, alapincézett, kétemeletes, középtengelyében T alakban az udvar felé hátranyúló épületet vadonatúj, piros, hódfarkú cserép födi sajátos bádog csúcsdíszekkel és a tetősíkból kiemelkedő, cseréppel födött, csúcsíves padlásablakokkal. A főutcáról látható, közép- és sarokrízalitokkal tagolt homlokzatok tengelyképlete: 4/1+4+(1+K+1)+4+1/4. A vakolt lábazat fölött a földszinti ablakok boltválláig sima felületű kváderezés; fölött a teljes magasságig fakó okkerszínű téglaburkolat. A rizalitokat mindhárom szinten sima felületű kváderekből armozás szegélyezi; az első emelet kettős kvádersora erősen stilizált pilaszterként hat; a második emeleten a kváderezés közepén függőleges, kiemelt, sima vakolatűkör. A földszinten félköríves záródású ablakok, fölöttük kissé megemelt, csúcsíves kváderív. Az emeletek nyílásai vízszintes kiváltásúak; furcsa arányban, a szokottnál magasabbra helyezettek a vízszintes tokosztók. Az első emeleten füles, húzott vakolatkeretbe foglaltak, fölöttük sajátos módon a téglaburkolatban kirajzolt szegmensív kiugróan nagy, sima felületű zárókövel. A második emeleten a húzott vakolatkeret fölött profilozott, vízszintes – a sarokrízaliton tympanonos – szemöldök. A középrízalitot címerpajzsos tympanonnal koronázott ikerablakok ékesítik. Mindkét emeleten az övpárkányokból és az összefüggő könyöklőkből alkotott sávokkal oldották

meg a parapetképzést. A viszonylag alacsony, húzott főpárkányt kicsi konzolok sűrű – a középrizaliton pedig éppenséggel ritka – sora díszíti.

Az új, félköríves záródású, filungos kapun fölülvilágító, kovácsoltvas ráccsal védett, üvegezett mezők, félköríves szemöldökök. A kváderezett falkeretet portikuszként toszkán féloszlopok fogják közre tympanonnal.

Az épület előkertjét újra épített kerítés – téglaburkolatos lábazon, fejezetes kerítésspillérek között vesemotívumos, kovácsoltvas rácsok – határolják. A kerítés Széchenyi utcai sarkán színes üveg napóra. (Marton Géza, 2006.)

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
23.	326	lakóház és közintézmények	Kossuth Lajos u. 10. – Hunyadi János u. Molnár Imre-palota	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Ifjabb Molnár Imre 1899-1900-ban, egy esztendő alatt fölépíttette két utcára néző, gazdagon díszített palotáját. Földszintjén posta, távírda, telefon és posta-takarékpénztár működött 1939-ig; az emelet lakásként szolgált. A főépület mögött, a Hunyadi utcára nyílt a *Lenke-malom*. A palota 1999-ben honvédségi hasznosításban állt. A földszinten orvosi rendelő és védőnő-szolgálat működik.

A túlhajtott, provinciális későeklektika jegyeit magán viselő, alapincézett, egyemeletes palotát szalagcserép fűdi; a Hunyadi utca felőli бүтүн gazdag kiképzésű oromfal. A

főhomlokzatot kettős középrizalit tagolja; a tengelyképlet: $4+[1+(1+K+1)+1]+4/1+1$.

A vörösmész-kő lábazatot csúful sötétlilára festették. A földszinten sima felületű kváderezés, az emeleten mintás téglaburkolat. A földszinten a homlokzat két szélén látható armozás; az emeleten az alsó rizalitot szegélyezik volutás fejezetű, különböző felületű kváderekkel tagolt törzsű pilaszterek.

A földszinten félköríves záródású, nagyméretű ablaknyílások kváderboltövével és szakállas fejjel díszített zárókővel; a nyílászárók újabb készítésűek és jellegtelenek. Az emeleti nyílásokat a finoman díszített ablakszerkezetek, valamint az architektonikus keretezés erős túlhajtottsága jellemzi: négyféle nyíláskeretezést alkalmaztak, és például a fejmotívumot igen eltérő méreteken használták.

1. ablaktípus: a középrizalit ikerablaka egy-egy női herma között; magas párkány fölött, két voluta között két fekvő szobor.

2. ablaktípus: volutás féloszlopokon rokokósan cizellált ornamentika; volutás, íves szemöldök alatt női fej hálómintás kartussal.

3. ablaktípus: kompozit fejezetes, kannelurás féloszlopok; íves szemöldök alatt kicsi férfifej gazdag ornamentikával.

4. ablaktípus: húzott, profilos vakolatkeret kettős vízszintes szemöldökkel, az alsón golyvázat a zárókő, a felsőn nagy, női fej.

A széles, tagolt övpárkány és az összefüggő könyöklők között, a parapeteken egészalakos dombormű, illetve gyémántkváder. A főpárkány – tojással, valamint bőségszaruk közötti félputtókkal – különlegesen díszes.

A félköríves záródású kapu kovácsoltvas rácsú fölülvilágítója alatt gazdag, erőteljes részletképzésű, filungos fakapuszárnyak üvegezett, kovácsoltvas rácsos mezőkkel és kagylós, félköríves szemöldökökkel.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

2007.

2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
24.	78	középület	Kossuth Lajos u. 24. v. tanítóképző; Petőfi Sándor Gépészeti Szakközépiskola tornaterem nélküli főépülete	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Még 1894-ben döntött a városi tanács: az 1871-ben alapított, 1876-ban Csongrádról Félegyházára telepített *Magyar Állami Tanítóképzőnek* az *ótemplom* melletti *kisgimnázium* épületéből új helyre kell költöznie. Helyet a város – 5 hold telekkel – már 1894-ben följánlott az iskola számára a vasúti allé melletti vásártéren. Az építkezés – a neves iskolatervező, *Baumgarten Sándor* (1864-1928) tervei

alapján – a költségek előteremtésének elhúzódása miatt később, 1902-ben kezdődött; az avatásra pedig majd csak 1904-ben került sor. Ekkora időtartam abban az időben a kivitelezés elhúzódását jelentette! Az építkezés *Schreiber Gyula* vállalkozásában zajlott le. Ez az iskolapalota volt az első kétemeletes épület a városban; a felső szint internátusként szolgált.

„Nagyszerűen megépített, célszerűen elrendezett szintjein minden olyan helyiség megtalálható volt, mely az akkori korszerű oktatáshoz szükségeltetett. ... A legfigyelemreméltóbb talán a 725 m²-es botanikus kert, melyet az udvar délnyugati részében épített ki *Pinkert Zsigmond* tanár, s amelynek tervéért az 1908-as londoni kiállításon aranyérmét kapott. De ez a csodálatos kert – arborétum – éppúgy áldozatul esett az 1950-es évek dilettáns városvezetésének, mint az akkor már 86 éves [1871-1957] országos hírnév tanítóképző.” (*Rosta Ferenc*)

1936-ban jelentősebb állagmegóvási munkákat végeztek. A második világháború során, 1944-1945-ben német, majd orosz hadikórházként, valamint szovjet főnhatóság alatt álló, nemzetközi hadifogolygyűjtő táborként, végül szovjet laktanyaként használták – a hadi igénybevétel bombakárokkal együtt az épületet teljesen tönkretette.

1946 közepétől kerülhetett sor az iskola helyreállítására. 1949-1955 között összevont testnevelési gimnáziumként is működött. 1957-ben számolták föl végül a tanítóképzőt; helyette 1967-ben pedagógiai gimnáziumot hoztak létre. Az 1954-ben alapított *Petőfi Sándor Gimnáziumot* 1975-ben gépészeti szakközépiskolává alakították tizenkét tanulócsoporthal.

Az iskolapalota alapjában későeklektikus stílusú, melyen visszafogottan, de már megjelennek dekoratív, szecessziós hangulatú díszítések. Alagsoros, kétemeletes – hátra, az udvara felé E alakú – épület, melynek középső szára a legerőteljesebb. Utcaképileg a három elülső homlokzata érvényesül, melyek tengelyképlete: 4+üres/8+(2iker+K+2iker)+8/üres+4. A főhomlokzatot középrizalit tagolja, melyet attika hangsúlyoz középen törtvonalú ívvel és tetővázakkal megemelve; ebben az építés évszáma: ANNO MCMIV. Az attika mögött magasságával határozottan kiemelkedik a gúla alakú tetőidom különleges csúcsdísszel; az alatta volt padlásablakot időközben megszüntették.

Az alagsort és a magasföldszintet vízszintes nutozás borítja, az alagsori ablakok fölött boltövvé

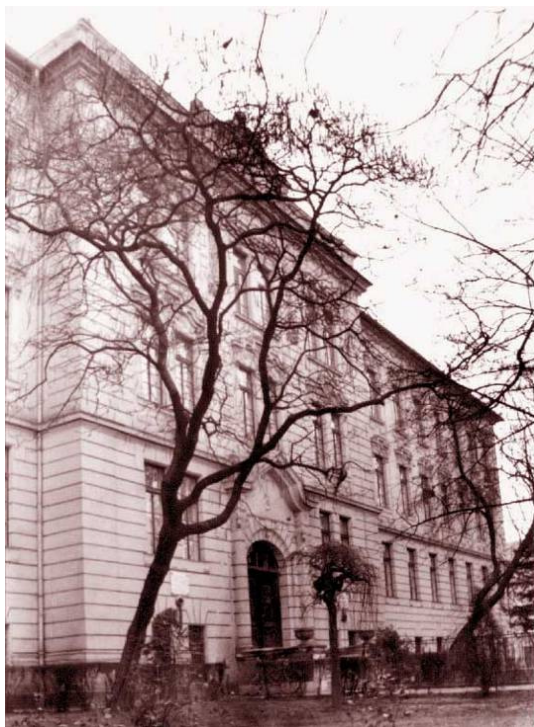
alakulva. A felső két szinten csak az épületsarkokat szegélyezi sima felületű armirozás, valamint a középrizalit nyílásközeit borítja a két szinten összefüggő, vízszintesen tagolt kváderezés a felső szinten függőleges mezőt kitöltő, dús és dekoratív, szakállas emberfejes ornamentikával (melyek sajátosan feleződnek a rizalit szélein). A többi nyílásközben kétszintes, sima lizéna egészen jelképes fejezettel.

Magas, nagyméretű ablakai jó arányban osztottak; a magasföldszinten mindössze egy jelképes, sima szemöldökkel és könyöklőszávvval. Az emeletieket gazdag architektonikus keretezés övezi konzolokon nyugvó, lépcsőzetes, vízszintes szemöldökkel, alatta címerpajzsos, dekoratív mezőkitöltő ornamentikával. A parapeteken lépcsőzetes, kiemelt, sima vakolatkötény. A középrizalit emeleti ikerablakainak keretezése az előzőkből komponált, de részben eltér a két emeleten. Az első emeleten a közös, középen megemelt, törtvonalú íves szemöldököt két konzol tartja a nyílásközben egy címerpajzssal; a felső szinten az alap ablakformát töltik oly közel egymáshoz, hogy a szemöldökök összeérnek, de megtartották két-két konzoljukat és a külön címerpajzsukat is.

A magasföldszint fölött erőteljes övpárkány; hozzá hasonlóan mértéktartó a profilos főpárkány is, melyet mindössze fogsor díszít. A középtengelyben a magas előlépcső fölött nyíló, széles, kosáriréses záródású bejárat körül tekintélyt parancsoló portikusz: vízszintesen nutozott törzsű, sajátos fejezetű oszlopokon – magas közelemekre támaszkodva – barokkos, törtvonalú íves szemöldök fogsorral és egy-egy kövázával. A közrefogott mezőben zöldágak között az ország színezett címere. A filungos fakapu fölött függőleges osztású fölülvilágító; a kapuszárnyakon vasráccsal védett, nagyméretű, lekerekített üvegezés, alatta díszített táblázat.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
25.	4773	v. lakóház, középület	Kossuth Lajos u. 29. – Fadrusz János u. Spiller-villa; Waldorf óvoda	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A kiskunfélegyházi zsidó hitközség alapítói között találhatók Spiller Leopold és Spiller Mátyás kereskedők, akiknek családjai az 1850-es években költöztek ide Albertirsárról.

(Id.) Spiller Dezső (sz. 1873) helybéli kereskedő, a neológ hitközség vezetőségi tagjának fia, dr. Spiller Dezső (sz. 1892, főhadnagy) 1928-ban kért építési engedélyt egy, a „Kertvárosi malomtelken” építendő lakóházra. Egy kecskeméti építész által készített földszinti alaprajz szerint az alapincézett épület az alábbi helyiségekből állt: iroda, szalon, ebédlő (a sarki kiugró tornyocskával), hall, gyermekszoba (a Fadrusz János utcára néző ablakokkal), hálószoba, tálaló, konyha, éléskamra, fürdőszoba,

az udvar felé pedig egy L-alakú terasz nyílt. Az épület Kossuth utcai frontja előtt már a tervrajz is egy kerítéssel zárt előkertet jelez. A homlokzati terv a főhomlokzatnál két kivitelezési alternatívát is kínált.

(Nincsenek adatok arra, hogy a köznyelv mikor és miért kezdte a házat „Strasser-villaként” emlegetni, illetve valóban lakott-e ott ilyen nevű család. A levéltári iratok alapján kiderül, hogy mind a Spiller, mind a Strasser családok izraeliták voltak, neveik szerepelnek az 1944-ben deportáltak listáin. Az első munkaszolgálatos halálhírt id. Spiller Dezsőnek hozták, akinek egyetlen fia – a villa építtetője – a Szovjetunióban megfagyott.)

Visszaemlékezések szerint az épület a második világháborúban, s az azt követő időszakban katonai parancsnokok szálláshelyeként funkcionált. Az igen lepusztult állapotú épületet az ezredforduló környékén fölújították. Az időben a szomszédos Petőfi Sándor Általános Iskola ebédlőjeként és napközijeként hasznosították. Jelenleg a Waldorf Óvoda használja. (Ónodi Márta, Kun Zsuzsanna)

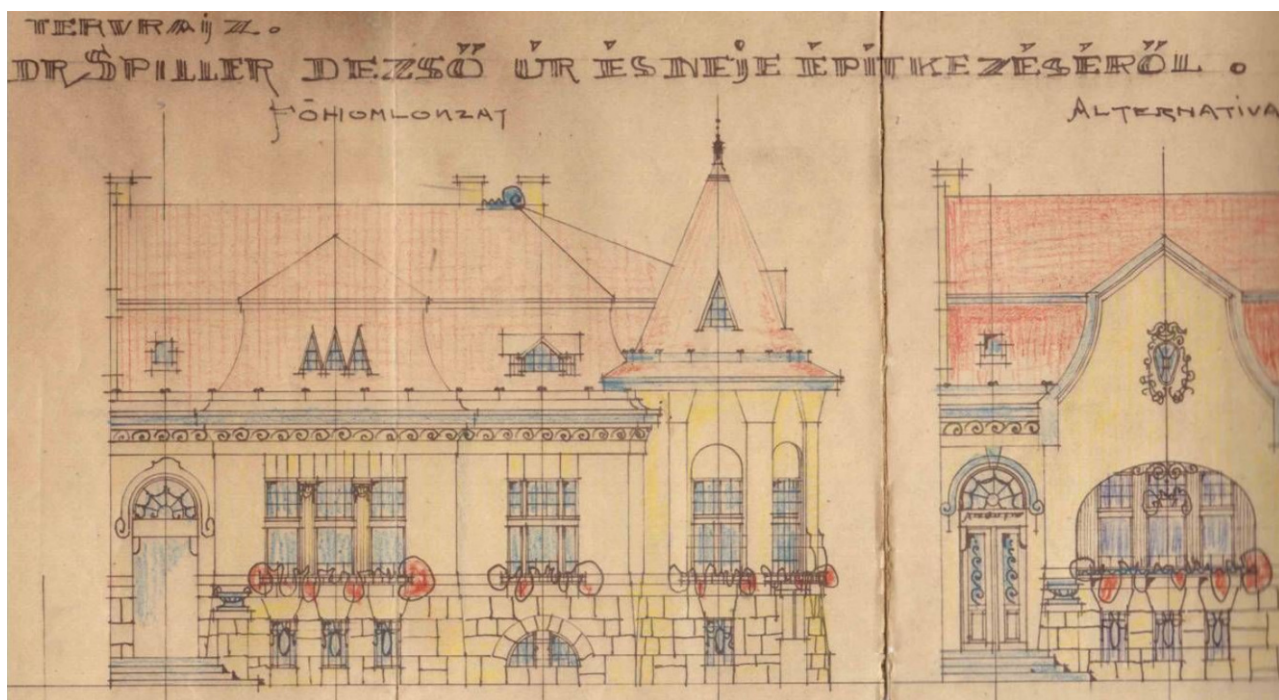
Az art deco modorú, két utcára néző, saroktornyos – alagsoros és földszintes – villát rombuszpalával héjalt manzárdtető fűdi az összes nyílástengelyben nagy, háromszög alakú, tejüveg padlásablakkal. A tengelyképlet: $K+3+1/3/2iker+2iker+3ból\ 1vak$. A Kossuth Lajos utcai főhomlokzatot középrizalit, a saroktornyot sajátos fejezetű pilaszterek tagolják. A magas lábazatot különféle méretű, négyszögletes terméskövel burkolták, és négyzet, illetve félkör alakú, részben vakablakok tagolják. A fölötté lévő falfelületet fröcskölés fűdi. A földszinti ablakok háromféle szélességűek, valamint az oldalhomlokzat utolsó ikerablakai alacsonyabbak a többinél. A vízszintes tokosztó fölött apró osztások. Szemöldökként kis vakolatkiülésben egyszerű, profilos vakolatfűző szolgál, a saroktornyon sima félköríves, süllyesztett vakolatmező.

A szerény, profilos, fa főpárkány fölött a tetősíkon ül az ereszcsonna. A félköríves kiváltású, filungos, üvegezett, fa bejárati ajtóban napraforgómintás a fölülvilágító rácsa, körülötte sajátos, félkörívnyi vakolatkeret zárókövel.

Sajátos kontrasztot képez az előkertet övező kerítés hatalmas, négyszögletes terméskövekből rakott lábazata, valamint a fölötté lévő, filigrán, fűzerekkel díszített, kovácsoltvas pálcarács.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

(Ónodi Márta közlése)

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
26.	4727	középület	Kossuth Lajos u. 35. – Izsáki út v. honvédlaktanya, Öreglaktanya	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Laktanya építésének igénye már a 19. század közepén egyre sürgetőbbé vált, miután a város lakossága egyre nagyobb teherként szenvedte a katonai beszállásolásokat. Végül 1885-ben minisztériumi / 1888-ban városi közgyűlési határozat rendelkezett egy gyalogsági laktanya létesítéséről. 1889-ben elfogadták *Léderer Gusztáv* terveit / nem fogadták el a budapesti *Fligauf Károly* és *Léderer Gusztáv* terveit, melyeket a pesti *Gregerson G. és Fiai* céggel átdolgoztattak. (A / jel az irodalomban talált adatok eltérő voltát jelzi.) A *Solymosy*-féle telken a tágas udvarú épületet *Ujszászy János* kivitelezte 1889-1890 folyamán, tizenhárom hónap alatt.

„Hogy az indulóházból kivergődünk, egy egész épület-tömb állja el szemünk elől balfelől a kilátást. Ez az egyemeletes épület, nagy portájával és sok melléképületével a honvéd-kaszárnya, melynek bakancsos, derék lakói jó magyar fiúk, tisztjei pedig a félegyházi társadalomnak kedves és nélkülözhetetlen szereplői.” (1894)

A laktanya *Ferenc József*, majd *Horthy Miklós* nevét viselte. 1952-2002 között honvédségi élelmezési raktárként használták. Ennek utolsó esztendejében emléktáblát helyeztek el: „...Itt képezték ki, és innen indították az I. és II. világháború idején a harcmezőkre Kiskunfélegyháza és környéke hadköteleseit...”.

A szerény eklektikus stíluselemekkel rendelkező, emeletes, hódfarkú cseréppel fődött épület főhomlokzatának tengelyképlete: 16+K+17. Falfelületeit dörzsölt téglatekstúra jellemzi, a kevés tagozatot bordó színe is kiemeli az alapfelület sárgájából. A két szint között erőteljes, profiltéglából képezett övpárkány farkasfogazással. Az egyszerű, nagyméretű, szegmensíves záródású ablakok tokosztóinak vonalában farkasfogas téglasor; a nyílások fölött kiemelt téglakiváltó. Az emeleti ablakok alatt sima, mélyített faltükrő. A túlnyúló ereszalja jellegzetessége a szerényen díszített szarufavégek sora.

Hat földszinti ablak helyén a parapetek elbontásával ajtókat nyitottak stílusidegen, alumínium nyílászárókkal és csúnya rácsokkal. A hatalmas, széles, halszállkamintás fakapu mindkét szárnyában egy-egy, egymástól különböző gyalogkapu. Az épülethez pilléres, tömör téglakerítés csatlakozik.

JAVASLAT

Az épület minőségileg és mennyiségileg egyaránt vegyes használatának mindkét szempont szerinti, minőségi javítása szükséges.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
27.	5436	lakóház	Könyök u. 26. – Kazinczy u.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Art deco modorú, de igen kevés homlokzatképző elemmel bíró, leginkább tömegével ható, földszintes, kontyolt tetején szalagcseréppel fődött lakóház. A három homlokzatával utcára néző épület középső, fő homlokzatát csonkakontyos oromfallal hangsúlyozott sarokrizalit tagolja a 3+2 tengelyképlet szerint; ezenkívül a lépcsősen kissé tagolt oldalhomlokzatok – a baloldali egyetlen ablakának kivételével – nyílás nélküliek. Az oromfalon három keskeny padlásszellőző. A homlokzatszakaszokat egyszerű lizénák szegélyezik. A díszített tokosztójú, magas ablakok a sarokrizaliton íves záródásúak; a közrefogó, jelképes fejezetű lizénák a három ablak fölött közös, lépcsős, vízszintes szemöldököt tartanak. A jobboldaliak körül sima vakolatkeret. A háromrészes főpárkány frízében egyszerű tagolás; fölül díszített deszkaszegély. (A főépítész úr kérésére – helye és tömege okán – került e kategóriába. Korábban a hrsz. tévesen lett 5389-ként föltüntetve.)

JAVASLAT

A főhomlokzaton mutatkozó repedések – okainak föltárásával – elhárítandók, valamint kezelendők a fölvizesedés okozta problémák.

2007.

2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
28.	4996	lakóház	Lónyai u. 4.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az eredeti megjelenését hűen megőrzött, eklektikus stílusú, földszintes, szalagcseréppel födött, mezővárosi polgárház. Homlokzatát középrizalit és posztamenseken álló, egyszerű toszkán pilaszterek tagolják; tengelyképlete páros ritmusú: $K+(2+2)+2$. A vakolt lábazat fölött övpárkányt képeznek az összefüggő könyöklők és a pilaszterek lábazatának magasságában futó, sima vakolatsáv. Közül a parapeteken kiemelt vakolatmezők. Az egyforma, archaikusan kifelé nyíló ablakokat profilos vakolatkeret veszi körül; vízszintes szemöldökük fölött enyhe kiülésű, alacsony, tympanonszerű idom. A háromrészes, tagolt főpárkány frízében hosszú gyémántkváderek között mintával áttört padlásszellőzők; a tetőn két, egyszerű, íves bádogszellőző. A deszka szárazkapun szép formájú rézkilincs.

JAVASLAT

A polgárház példaként állítása a helyhez és a tájhoz való alkalmazkodásán, az anyaghasználat és a technológia harmonikus és tudatos egységén, a homlokzati nyílások nyugodt, páros ritmusán alapul. Patinássága magában hordozza, hogy minden részletében őrzi eredeti állapotát. Ebből fakad, hogy kopottsága, avítsága ellenére is tisztán mutatja, mintegy vezetni tudja a hozzáértő mestert egy elkövetkező helyreállítás folyamatában. Egyetlenegy dologra kell odafigyelni: követni a korabeli mester gondolkodását és anyaghasználatát.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
29.	46	lakóház	Marosvásárhely u. 5.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A régi vásártér helyén 1926-1929 között kiépített *Erdélyváros* vagy *Tisztviselőtelep* legsajátosabb, intenzív és dekoratív ornamentikájával a mexikói indián művészetet idéző, földszintes, szalagcseréppel fődött polgárháza. A lábazon rusztikus felületű, fekvő téglalap alakú elemekből rakott kőburkolat textúrája látható. A homlokzatot két – ténylegesen fejes fejezetű – lizéna tagolja a 2iker+3iker+2iker tengelyképlet szerint. Vízszintes irányban kétszeresen tagolt a homlokzati falfelület, amit így ténylegesen hálózat borít be. Az alsó, keskenyebb, díszített vakolatsáv sajátos módon közvetlenül a könyöklők vonala fölött húzódik; a felső, többszörösen tagolt sávköteg alapján a tokosztók magasságában halad, és – körülkerülve az ablakok tetejét – egyben szemöldöksávként, illetve -mezőként szolgál. A középső homlokzatszakasz hármasképpel ikerablaka fölött sávból összetett, széles, tympanonszerűen megemelt szemöldökmező; két oldalt jóval hangsúlytalanabb szemöldöksáv. Az ornamentika legsajátosabb eleme a visszatérően ismétlődő, hosszú hajú indiánfej: a középső ikerablak tympanonjának tengelyében; a homlokzattagoló lizénákon, a főpárkány magasságában, valamint a két szélső ikerablakot közrefogó, kisebb lizénákon. A főpárkánynál – a hangsúlyosságot tekintve – fordított a helyzet: a középső homlokzatszakaszon teljességgel hiányzik, viszont a két szélső fölött lendületesen széles és dekoratív.

JAVASLAT

A jelenleg alapján jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, ügyelve, hogy az esedékes homlokzattörlés során a homlokzatképzés eredeti, finom részletgazdagsága megmaradjon.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
30.	473	lakóház üzletekkel	Mártírok u. 2. - Kossuth utca - Szent János tér, v. Közgazdasági Takarékpénztár, Frank-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK				
1910-ben <i>Karvaly Gyula</i> tervei alapján emeltette a <i>Közgazdasági Takarékpénztár Rt.</i> a régi <i>Heinrich-ház</i> helyén. A telek központi helyének köszönhetően már a régi házban pénzügyintézet működött: 1894-ben a <i>Félegyházi Kereskedelmi és Iparhitelintézeti Népbank</i>, később a <i>Közgazdasági Takarékpénztár</i>. A tekintélyes méretű, új bérpalota 1910 márciusa és novembere között, kilenc hónap alatt fölépült. A földszint természetesen az építető banknak, valamint üzleteknek adott helyet, köztük a két háború közötti időben <i>Frank Ignác és Fia (Frank Dezső)</i> nagynevű, rőfös üzletének – ennek köszönhetően a város köznyelvén az egész palotát <i>Frank-házként</i> emlegették. Az 1970-es években az alsó szintből üzletházat alakítottak ki. 1993-ban külső fölüjítást végeztek. A szecessziós és art deco modorú, három utcára néző, lesarkított tömegű, egyemeletes, rombuszpalával fődött palota homlokzatai – hangsúlyos sarok- és középrizalittal – változatosan tagoltak. Tengelyképlete: $4+1+(1/1/1)+4+(1+1+1)+4+(1/1/1)+3+1+1$. A sarokrizalitok lesarkított, zömök sarokbástyaként fogják körül az épület sarkait. Jellegzetes elemei: a csúcsdíszes, meredek manzárdtető; a három tympanonos oromzattal szegett padlásemelet és a zárterkély. A középrizalitot szintén csúcsdíszes, megemelt, robosztus manzárdtető és törtvonalú, magas oromzattal hangsúlyozták. Különleges, plasztikus elemei a homlokzatnak az utóbbi elé is fölmagasodó, kétszintes zárterkély külön saját tetővel és padlásablakkal, valamint az oromzatot közrefogó, dekoratív, kicsi, tömör körbástyák, melyek cakkos tetőszegélyében visszacsöng a nagy sarokbástyák leszegése. Az oromzat tetején, a palota középtengelyében kapott helyet a takarékos gyűjtögetést jelképező méhkas egy női és egy férfialak között. A magas műkö lábazaton apró terméskőtextúrát imitáltak; a földszinten vízszintes nutozás. A portálok sajnálatos módon stílusidegenek és különbözőek (kevés és különféle fa-, részben régi fém-, valamint műanyag nyílászárókkal). Az emeleti ablakok között sekély, zömök faloszlopok dekoratív fejezettel. Maguk a nyílások – tudatos ritmusú elhelyezésben – keskenyek és szélesek, fölül lekerekített sarkokkal. A parapetek a falsíkból kissé kiemelkedő, törtsíki felületek, melyek a faloszlopok posztamenseivel dekoratív sávot képeznek. A sarokbástyák padlásemeleteinek ablakai – a cakkos párkányvonalhoz illeszkedően – szögben megtört záródásúak. A főpárkány széles, dekoratív textúrával ellátott sáv, fölül erőteljes kiülésű konzolokkal, köztük a faborítású ereszalján mélyített tükrös díszítés. A két filungos, mélyen üvegezett kaput dekoratív rács és részletképzés díszíti; a kapualjban korabeli keramitlap.				
JAVASLAT				
A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.				

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
31.	524	lakóház	Móra Ferenc tér 3.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A későeklektikus polgárház homlokzatának ablakszemöldökök alatti sávját időközben egészen leegyszerűsítették, így jelen állapotában erős kontrasztot képez a felső, eredeti ornamentikáit megőrzött rész plasztikusságával. A földszintes, rombuszpala födésű épület homlokzatát lizénákkal szegett középrizalit tagolja a K+2iker+(2+1+2)+2iker tengelyképlet szerint. Téglával burkolt a lábazat, a középrizalit könyöklő fölötti része, valamint a szárazkaput közrefogó, két pillér. A vakolt felületeken durva fröcskölés.

Igen finom részleteképzésű az ablakszerkezetek volutás fejezetű, vázas lábazatú ütközőléce. A tympanonos, illetve szegmensíves szemöldökök közepe fejjel díszített. Az ikerablakok fölött megszakított tympanon rozettával, a frízben akantuszdíszes konzolok között gyümölcsfüzérekek. A rendkívül gazdag, tagolt főpárkány frízében oroszlánfejek, valamint fiúfejjel és akantuszlevéllel ékesített, volutás állókonzolok váltakozó ritmusú sorolása. A deszka szárazkapu fölött finom osztású fölülvilágító sáv; kétoldalt sárkányt formájú, öntöttvas kerékvetők.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, megoldva a fölvizesedés okozta problémákat.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
32.	525	v. lakóház, közintézmény	Móra Ferenc tér 4. Jenovay-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A városi főügyész 1900-ban emeltetett háza. A háborút követően már nem eredeti formájában állították helyre. Jelenleg a *Szivárvány Személyes Gondoskodást Nyújtó Intézmények Nappali Klubja* működik az épületben.

Az alapincézett, földszintes, rombuszpalával födött épületet szecessziós és art deco motívumok díszítik. A sarok- és középrizalittal tagolt homlokzat tengelyképlete: K+1+(3iker)+1. A lizénákkal közrefogott középrizalitot törtvonalú, enyhén íves, tömör attika hangsúlyozza, rajta lizénák, posztamensek és szélein egy-egy gömbdíz.

A pinceablakokkal áttört, műkö lábazon finom nutozással kőburkolatot imitáltak. Az eredetileg finom részletképzésű, vakolt falfelületet nagyon durva fröcsköléssel borították. A szokatlanul nagyméretű, szegmensíves ablakok finom, kellemes arányban osztottak és díszítettek; fölöttük nutozott boltív és zárókő. A parapeteken rövid, dekoratív tagolású vakolatkötény. A középrizaliton a főpárkány alatt, magasan nagyvonalúan formált, vízszintes mező. A széles főpárkányon hangsúlytalan profilok és deszkaszegély, a középrizaliton fogsorral és konzolsorral. A tető szélén szecessziós stílusú a kovácsoltvas hófogórács. A félköríves záródású fölülvilágító ablak alatt sajátos, festői tagolású, filungos fakapu másik, saját fölülvilágítóval, a kapuszárnyakban mives ráccsal védett üvegezés.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, megoldva a fölvizedés okozta problémákat.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
33.	527	lakóház	Móra Ferenc tér 8.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az art deco idejének homlokzatképzését mutató, alápincézett, földszintes, szalagcseréppel fődött, kisméretű épület K+2 tengelyképlettel, valamint szabadon is áll egy másik kapu a homlokzaton túl. A pinceablakokkal áttört betonlábazaton látszik a sablondeszkák lenyomata. Az összefüggő téglakönyöklők övpárkányt képeznek; ez alatt és fölött vakolt a homlokzat, a félköríves záródású ablakok vállmagassága fölött téglával burkolt. A díszített tokosztójú és ütközőlécű ablakokban jelenleg tükröződő üveg; az ablakok körül profiltéglából csúcsos keretezés. Az egyszerű, háromrészes, húzott, profilos főpárkány frízében kicsi, csúcsíves padlásszellőzők, fölül profilos deszkaszegély. A nagyméretű, deszka szárazkapun rézkilincs; körül sima vakolatkeretezés.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, megoldva a fölvizedés okozta problémákat.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
34.	1725	egyházi épület	Móra Ferenc tér Kalmár-kápolna	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Kalmár József, az utolsó kiskun kapitány és felesége, *Fazekas Anna* (1814-1909) 1875-1876-ban – a várostól kapott telken – a család tagjainak temetkezési helyéül emeltette, s a *Szentháromság* tiszteletére szenteltette föl *Schusztér Constantin* (1817-1899) váci püspök jelenlétében. A kápolna terveit *Pártos Gyula* (1845-1916) állította össze. 1904-ben jelentős belső díszítómunkát végeztek. A kis dombon álló kápolna padozata alatt a családi kriptá készült el; a kápolna belsejét márványdíszes falak és színes üvegablakok ékesítik. „... korláttal körülvett gyepes dombocskán emelkedik. Filigrán kis templom ez, vízfestékes ablakaival, karcsú, kis hangos szavú haranggal ellátott tornyával kívülről jó hatást tesz a szemlélőre; míg belül csillagos mennyezetével, remek oltárával és sok szép képével (melyeket néhai Horváth János (1843-1891) a kápolna első plébánosa [/ második plébánosa / második káplánja] festett), igazán felemeli a hívek lelkét.” (1894)

A neoromán elemekből válogató eklektika jegyében emelt kápolna félköríves apszissal rendelkezik; zömök tornya a hajó előtt emelkedik, alsó szintje előtérként szolgál. A háromszintes toronytest reneszánsz pártázatos attikája mögött fémlemez borítású, nyolcszög alakú gúla a toronysisak. A toronytest és a háromablakos hajó homlokzatait támpillérek tagolják, fölöttük kicsi pártával koronázott posztamensek. Az egyszerű mérműves ablakok félköríves záródásúak: a hajón csúcsíves boltívvel hangsúlyozva; a torony felső szintjén bélletben és zsalulevelekkel kitöltve. A magas, vakolt lábazati sáv fölött vízszintes nutozott a falfelület. A főpárkány keskeny, húzott profiljai alatt, a golyvázással kísért támpillérek között ívsor kagylókkal. A félköríves bejárati nyílást konzolokon ülő, húzott, profilos szemöldök kíséri, a nagyméretű zárókövön koronás, sisakos címerpajzzsal; fölötté, a torony második szintjén árkádsor. A bejárat maga kettőzött: kívül kovácsoltvas rács, az előtér belső oldalán filungos, lécezett táblázatos faajtó.

Kalmár Józsefné megbízásából – a korábbi fakorlátok helyett – *Pentl Antal* műlakatos 1896-ban készítette a kertet övező, igényes kivitelű kerítést, mely tömör lábazaton, pillérek között kovácsoltvas rács hasonló kapuval.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

Nagy
Zsolt Imre
fölvétele

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
35.	3208	lakóház	Oskola u. 17.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az art deco modorra emlékeztető – új (2007), hódfarkú cserépfödésű - földszintes polgárház. A közelmúltban átalakított, egymással össze nem függő elemekkel rendelkező homlokzatot vakolatkeretek és – a hagyományos eszközkészleten kívül eső –, a főpárkányról lelógó, dekoratív fél lizénák tagolják a 2iker+2+2iker tengelyképlet szerint. A lábazatot új, a hagyományostól teljesen eltérő, posztmodern fogalmazású mészkőlapokkal burkolták; az ablakok is új, idegen, mésző könyöklőket kaptak. A nyílások sima vakolatkeretének fönti, enyhe ívében szerény díszítés. A főpárkányban cakkor és hullámvonalas deszkaszegély. A ház melletti, szegmensíves falkeretben új, szervetlen szerkesztésű, indokolatlanul sok motívumot fölvonultató, kovácsoltvas kapu. (E nagyon jelenkori homlokzatképzésű épület csak a főépítész úr véleménye alapján maradt a védelemmel rendelkezők között.)

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

2007; 2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
36.	3178	középület	Pázmány u. 4. v. adóhivatal vagy pénzügyi palota, ma rendőrség	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A megnövekedett állami pénzügyi adminisztrációnak helyet biztosítandó – 1928. évi döntést követően – a következő évben, a városközpontban új palotát építettek a két utcára nyíló telekre a M. Kir. Állami Adóhivatal számára. A terveket *Lux Kálmán* (1880-1961) és *Möller Károly* (1894-1945) állította össze. A kivitelezést *Majláth József* és *Hoffer József* építési vállalkozók nyerték el. Az 1929. évi átadást vörös mészkő emléktáblán örökítették meg, amelyet az épület padlásán, sérülten töltött 57 év után, 2003-ban találtak meg, és került vissza a kapualjba. (Urbán Miklósné) Az épületet az 1950-es évektől a rendőrség hasznosítja.

Az eklektikus és art deco elemekkel rendelkező, egyemeletes, szalagcseréppel fődött palota homlokzatát – a középső falszakasz hátrahúzása révén – igen erőteljes kiülésű sarokrízalitok tagolják a K+8+2 tengelyképlet szerint. A nyílásközökben kétszintes, volutás, füzéres fejezetű pilaszterek sorakoznak. A vakolt lábazat fölött egy második, sima vakolatsáv húzódik az összefüggő, földszinti ablakkönyöklők alkotta övpárkányig, s arra támaszkodnak az előbbi pilaszterek. Az ablakok körül egyszerű, profilos díszítés. A széles, húzott főpárkány is hangsúlytalan. Az épület egyedüli ékessége a portikuszos bejárat: toszkán pilaszterek csonka, íves szemöldökpárkányt hordanak, közöttük sajátos komponálásban voluták és csigavonalas girlandok. A négyzetes szerkesztésű, filungos fakapuszárnyak fölött fölülvilágító.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

2007; 2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
37.	3179	lakóház	Pázmány u. 6. Hoffer József-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

1907-ben *Ziegler Géza* tervei alapján emelt nagypolgárház. Ugyanazon építész munkája, aki pontosan tíz esztendővel korábban tervezte az építetű fivérének Petőfi tér 2. alatti, emeletes házát.

A neobarokk és neorokokó motívumokat használó, későeklektikus stílusú, alapincézett, földszintes polgárház L alakú telke hátul az Oskola utcára nyílik. A főépület bal fele jóval szélesebb a jobboldali résznél; a közepén hátranyúló épületszárny a telket egy kisebb és egy nagyobb, különálló udvarra osztja. A tetőt szalagcserép födi mives – íves és csúcsdíszes – bádogg padlásszellőzőkkel. A rendkívül hosszú homlokzatot – a többi résznél magasabb, afölött még manzárdtetővel is hangsúlyozott – közép-, valamint sarokrízalitok tagolják. A tengelyképlet: K+4+4+4+K.

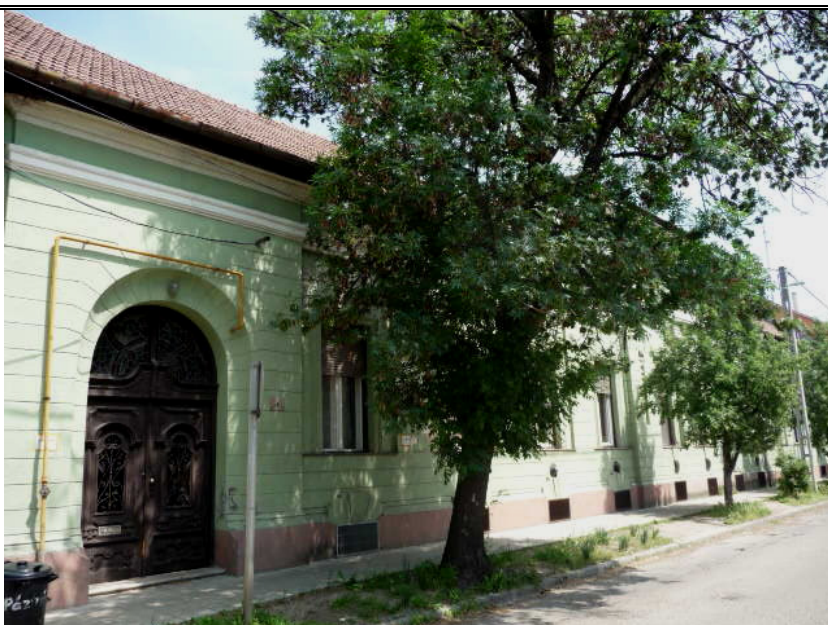
A műkö lábazatot szakaszokra tagoló pinceablakok fölöött boltöv vakolt kváderekből. A lábazat fölöött falfelület vízszintes nútozása az ablakkönyöklők vonala fölöött csak a nyílásközökben sorakozó lizénákon, valamint a sarokrízalitokon folytatódik. A középrízalit nyílásközeiben a toszkán jellegű pilaszterek törzsén egyszerre van jelen kannelurázás és vízszintes nútozás is; a fejezet alatt füzérdísz.

Az alap homlokzatszakaszok vízszintes záródású, húzott vakolatkeretbe foglalt ablakai fölöött filigrán, rokokós könnyedségű vakolatornamentika. A középrízalit szegmensíves záródású, húzott vakolatkeretbe foglalt ablakai fölöött finoman tagolt szélű vakolatmező füzéres-sugaras ornamentikával; legfööl a nyílástól teljesen elszakadt, rövid, vízszintes szemöldök. A középrízalitot szegélyező, széles lizénákon – az ablak-szemöldökmezők magasságában – kör alakú vakablak, belöle függöleges füzér lög, fölötte kettős, füzéres zárókő, valamint kartus az itt enyhén golyvás főpárkány frízében.

A két szélső homlokzatszakasz széles, háromrészes, húzott főpárkányát gazdagon profilozott deszka szegélyezi. A megemelt középrízalit fölöött: a frízben, a pilaszterek tengelyében kör alakú padlásszellőzők, kicsi konzolok sora, profildeszka és tömör attika. A tekintélyt sugárzó, félköríves kapubejáratok körül a nútozás boltövet jelképez; a törtvonalú íves tokosztó fölöött színesüveg-berakású fölülvilágító; a filungos fakapuszárnyakban részletgazdag, kovácsoltvas ráccsal védett, üvegezett mező. A homlokzat jobb szélén nyíló szárazkapu két oldalán kerek, tagolt, műkö kerékvetők.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

2007; 2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
38.	3168/3	v. lakóház, középület	Petőfi Sándor tér 2. Hoffer Imre-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Hoffer Imre földbirtokos, a *Félegyházi Takarékpénztár* igazgatója emeltette 1897-1899-ben, a budapesti *Ziegler Géza* műépítész tervei alapján, *Ujszászy János* és *Majláth József* kivitelezésében. Az eszességéről és jó kedélyéről nevéssé vált építető temperamentumát jól kifejezi a két bejárat közötti, a homlokzat komolyságát és szigorú szimmetriáját arcvonásaival mindössze egy csipetnyit megbontó, plasztikus pojácafej. A földszinten működött eredetileg a város elsőként – ezen épület elődjében – alapított gyógyszerháza (*öregpatika*; 1894-ben *Hoffer-patikaként* említve); az emeletet lakások foglalták el. A tömböt átérő, két utcára néző telek hátsó felén gazdasági épületek szolgáltak.

A polgárházat a második világháborút követően a katonaság kórházként használta. 1957-ben került át a városhoz, s harminc évtizeden át egészségügyi szakrendelést folytattak benne. Az 1990-es évek óta a földszint banknak ad helyet.

A későeklektikus, alapincézett, egyemeletes polgárház homlokzatát hangsúlyos középrizalit, valamint a nyílásközköbben széles lizénák tagolják. Tengelyképlete: 2iker+2iker+(K+K)+ +2iker+2iker. Működő lábázatot pinceablakok törlik át. A földszinti falfelületet vízszintes nűtozással tették erőteljesebb látványúvá. E szint ikerablakai közösen alkotnak egy szegmensíves nyílásformát szegélyes vakolatkeretbe foglaltan, középen kettős zárókövel. A szintén közös keretezésbe fogott, emeleti ikerablakok díszesebbek: volutás konzolfejezetű pilaszterek háromrészes párkány fölött szegmensíves szemöldököt tartanak, benne kagyló, amiből három füzér lóg; a parapeten posztamensek között egy-egy kiharapott oldalú vakolatkötény.

A középrizalitot a földszinten a homlokzat síkjából ívesen kiemelték, ami hangsúlyosan kifejezésre jut a piano nobile körszelet alapú – posztamensek között áttört kőrácsos mellvédű – erkélyében; ennek a fallal való találkozásánál egy-egy díszes kőváza. A köztük lévő nyílás fölött magas, törtvonalú íves szemöldök, rajta tekercsen H betű; a szemöldökmezőben füzéres, széles konzollal koronázott zárókö, amit rozetta és aszimmetrikus akantuszinda ékesít. A középrizalitot törtvonalú íves oromzat koronázza fekvő ovális ablakkal, melynek húzott vakolatkeretén akantuszlevél a zárókö. Az oromzatot két dús kőváza hangsúlyozza.

A háromrészes főpárkány a lizénák fölött sajátos konzolokat kapott. A két szint között igen széles, háromrészes, húzott övpárkány. A szimmetrikus homlokzat középtengelyének két oldalán – az erkély alatt, kosárféle kontúrú, ívesen hátrahúzott falmezőben – sajátos módon két egyforma, félköríves záródású, míves, részletgazdag bejárat nyílik ívelt tokosztóval és táblázatokkal. A fölülvilágítók és az üvegezett mezők előtt filigrán, kovácsoltvas rács. A két ajtónyílás között rokokós kartus foszlányokkal; az alatta lévő, nagyméretű, tátott szájú pojácaarc a másik homlokzati elem, amely – ezen a teljesen szimmetrikus homlokzaton – rendelkezik egy kicsi aszimmetriával.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
39.	3093	v. lakóház, közintézmény	Petőfi Sándor u. 7. Szabó Sándor-kúria, Petőfi-ház és Petőfi-emléktábla	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK
A telken korábban állt, fésűs beépítésű lakóházban élt <i>Petrovics István</i> családjával 1824-1830 között. Az 1830-as évek végén vásárolta meg <i>Boconádi Szabó József</i> kiskun kapitány, akinek fia, <i>Szabó Sándor</i>, a város 1848. évi országgyűlési képviselője 1845-1850 között bővítéssel átépítette kúriává. 1861-ben <i>Reményi Ede</i> világhírű hegedűművész (1828-1898) áldozatossága és közadakozás révén készített emléktáblát <i>Gerenday Antal</i> pesti kőfaragóteleppel rendelkező szobrászművész. Az elnyomatás visszatérte miatt azonban csak a kiegyezés évében kerülhetett sor leleplezésére az első országos <i>Petőfi</i>-ünnepség keretében. „Az ótemplom körüli tér keleti oldalán áll a Szabó-féle nemesi kúria, e ház a 'Petőfi-ház', mert ennek helyén állott az akkoriban még törpe, rozszant, nádfedelű, az udvarra benyúló épület, mely ... előtt játszadozott sokat a 'Sándor gyerek' ... a ház falába Pásztor Ferencz buzgólkodására, a pesti irodalmi körök részvételével ... szürke márványtáblát helyeztek el, melyen aranyos betűkkel ez áll: Itt élte gyermekéveit Petőfi Sándor. A nagy költő emlékének tisztelői. 1861.” (Borovszky Samu, 1910) Az épületben 1993 óta múzeumi szerepű <i>Petőfi</i>-emlékszoba található. Az eklektikus, L alakú, földszintes, kontyolt tetején rombuszpalával fődött polgárház homlokzatát középrizalit tagolja a 2+2+2 tengelyképlet szerint; középen kapott méltó helyet az emléktábla. A középrizalit szélein sajátos, volutás fejezetű, kannelurás pilaszterek. A lábazat vakolt; az alapfalfelület a könyöklők vonala fölött vízszintesen nutozott. A nagyméretű ablakokat füzéres fejezetű pilaszterek fogják közre, melyek záróköves, tagolt párkányt tartanak. A középrizaliton fölötté vállas, csonka szegmensíves szemöldök, benne egy fél sugárzó nap; kétfelől vízszintes szemöldök. A húzott, profilos főpárkány keskeny frízében a nyílástengelyek ritmusában tagolt vakolatfűzők.
JAVASLAT
A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
40.	3097/1	közüntézmény	Petőfi Sándor u. 11. – köz, Kanizsai Nagy Antal-ház	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Kanizsai Nagy Antal városi főmérnöknek 1912-ben, saját tervezésében megvalósított polgárháza, melynek igényes voltát a szerencsésen megmaradt, homokfűvott mintázatú üvegezett ajtók is mutatják. Az épület később a *Constantinumban* oktató nővéreké lett, akiket 1945 után kilakoltattak. Jelenleg újra az ő tulajdonukban áll, és az 1990-es évek második felében fölüjították. Irodaként használták; jelenleg a *Constantinum Intézmény Diákotthona*.

A három utca által határolt telek utcavonalai végig beépítettek. A főépület a szecesszió szabad és lendületes homlokzatképzését mutatja; alápincézett, földszintes és szalagcserép födésű. A főhomlokzatot középrizalit tagolja rendkívül dekoratív keretézéssel, mely íves oromzatként a főpárkány fölé emelkedik; benne ovális padlásablak. A tengelyképlet: 4/1+3iker+1. A vakolt lábazat fölött a vakolatkeretbe foglalt falmezőket kőburkolatot imitáló nűtozás borítja. A középrizalitot többrészes, filigrán sormintákkal díszített, a szélső falmezőket sima vakolatkeret szegélyezi. A finoman tagolt ablakok közül a középrizalitban három keskeny nyílast félkörös hármásív kapcsol össze ikernek; összefüggő könyöklőjük övpárkányt képez; a szemöldökmezőkben virágfüzérek. A két oldalsó homlokzatszakaszon négy egymás melletti ablakszárnyból képezett, nagyméretű ablakok, fölült boltöv jelképes jelzésével. A tagolt, húzott főpárkányt díszített deszka szegélyezi. A tekintélyes méretű deszkakaput a középrizalitéval megegyező kiképzésű, csak alacsonyabb – szintén alul trapéz, fölült ovális ívű – falkeretbe foglalták, melyen az ovális padlásablak formáját mindössze nűtozással jelezték.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, kezelve a fölvizesedés okozta problémákat.

2017; 2007.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
41.	3102	lakóház	Petőfi Sándor u. 15.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A későeklektikus stílusú, földszintes, szalagcseréppel födött polgárház homlokzatát rusztikus felületű kváderekkel armirozott középrizalit tagolja az 1+2+1 tengelyképlet szerint. A vakolt lábazat fölött az alapfal felület nűtozott. A belső spalettás ablakokon a vízszintes tokosztó közép magasságban helyezkedik el; a szárnyak három részre osztása sajátos, fekvő ablakszemeket eredményez. A középrizaliton a nyílásokat közrefogó, lesarkított, toszkán pilaszterek fölött magas, fog soros párkány és tympanon; kétfelől a fejezetes vakolatkeret fölött magas párkány vízszintes szemöldökkel. A rossz állapotú parapeteken posztamensek között mély vakolat tükör. A háromrészes, húzott főpárkány tojással sorral szegett frízében kör alakú padlásszellőzők. Az épület mellett stílusidegen bádogg kapu.

JAVASLAT

Az épület homlokzatfő lújtása már 2007-ben is időszerű volt. Megoldandók a fölvizedés okozta problémák. Egy elkövetkező fő lújtás során különös gondot kell fordítani a homlokzat eddig szerencsésen megörzödött, finom részlet képzésére.

2017; 2007.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
42.	3105	lakóház	Petőfi Sándor u. 17.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az L alakú, földszintes, szalagcseréppel födött polgárház szecessziós elemekkel díszített homlokzatát igen enyhe kiülésű középrizalit, valamint a főpárkánnyal együtt falmezőkeretezéseket adó lizénák tagolják. A tengelyképlet: 3iker+(2+2)+3iker+K. A finom plasztikájú homlokzatot fröcsköléssel durvították el. A szegélyes vakolatkeretbe foglalt ablakok fölött ívesen, illetve ferdén lesarkított szemöldökmezőkben igen gazdag, növényi ornamentika, kétoldalt lecsüngő virágbojtokkal. A parapeteken rövid vakolatkötény alatt rusztikus vakolattükrök. A széles, tagolt főpárkányt mintázott deszka szegélyezi; a frízben napraforgósor. A háznál igénytelenebb kialakítású, vaskeretes deszkakapu fölött üres fölülvilágító.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, kezelve a fölvizesedés okozta problémákat.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
43.	3106	lakóház	Petőfi Sándor u. 19.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A nagy valószínűség szerint eklektikus előzményekből alakítottan art deco modorú, L alakú, földszintes polgárház szalagcseréppel födött tetőzetét közbül tűzfal osztja meg. Az enyhe kiülésű sarokrizalitokat sajátos, volutás fejezetű pilaszterek szegélyezik; a tengelyképlet: 2+2iker+K+(1+A). A vakolt lábazat fölött az alapfal felület felső sávját széles kannelurák borítják a legyezősoros vállpárkány fölött három ovális vakolattükrökkel. A nyílások fölött lépcsőzetes, illetve ferdevonalú szemöldökmező egy-egy szögletes meander között. A parapeteken sűrűn nutozott, mély vakolattükrök. A háromrészes, húzott főpárkányt díszített deszka szegélyezi, a frízben padlásszellőzők. Az előlépcsőről nyíló ajtón filungos spaletta. A szárazkapuban szerény eszközökkel négyzetes mezőkre tagolt bádogkapuszárnyak.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, kezelve a fölvizesedés okozta problémákat.

2007; 2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
44.	537	lakóház	Szegedi út 3.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az eredetileg gazdag plasztikájú, eklektikus homlokzatot az ablakszemöldökök vonala alatt sajnálatos módon teljesen leegyszerűsítették a tagozatoknak mindössze jelképes jelzésével. A földszintes, új, préselt cseréppel fedött polgárház homlokzati síkjában aszimmetrikusan csekély ugrás mutatkozik: az épület baloldalán lévő rizalitot rokokó finomságú, kompozit fejezetes, kannelurás törzsű pilaszterek fogják közre – a törzs nagy részének a posztamenssel együtt szintén a lesimítás jutott osztályrészül. A tengelyképlet: 3+2. A most csak sima vakolatkerettel övezett ablaknyílásokban az eredetiek méretének és osztásának mintájára, egyszerű kivitelben újra gyártott, kifelé nyíló ablakszerkezetek. Az ablakok fölötti frízben kis kiülésű állókonzolok között rokokó finomságú rózsafüzérek; fölöttük a rizaliton megszakított, magas tympanon díszes vázával; a jobboldalon vízszintes szemöldök fölött volutákkal közrefogott angyalfej. E homlokzatszakasz két szélén íves, plasztikus díszítésű vakolattükrök felső maradéka. A finoman profilozott, deszkával szegett főpárkány frízét váltakozó ritmusban profilos vakolattükrök és padlásszellőzők töltik ki.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell, kezelve a fölvizesedés okozta problémákat. Egy elkövetkező homlokzatzölújítás során helyreállítandók az eredetileg finom részleteképzésű, de mára mindössze jelzésszerűvé egyszerűsített homlokzati ornamentikák.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
45.	1729	lakóház	Szegedi út 8.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Az eklektikus, földszintes, félkontyos tetején patinás hódfarkú cseréppel födött polgárház homlokzat-ornamentikája sérült. Sajátos homlokzatának tagolása: a középső épületrészt igen szélesen emelték ki középrizalitként, egyúttal helyette a két szélső, kisebb szakasz kapott sokkal gazdagabb díszítést. A tengelyképlet: 2iker+(1+3+1)+K. Lábazata erőteljes, függőleges nűtokkal tagolt; a fölötté lévő falfelületen kőburkolatot imitáló, enyhe nűtozás. Mind a középrizalit, mind az alapfalfelület szélein sima felületű armirozás váltakozó hosszúságú kváderekből.

Az ablakok hagyományos formájúak díszített tokosztóval; a parapeteken posztamensek között profilos vakolattükör. A középrizaliton profilos, húzott vakolatkeret fölött két akantuszleveles konzol profilos vakolattükört fog közre, legfölül tympanon. A két szélen a húzott vakolatkeretet fülekkel tagolták; a két ablakot ikerként összefogja a széthúzott szegmensíves szemöldök, közbül – a nyílásközt megkoronázandó – külön vízszintes szemöldök magas, levél- és mélyített vakolattükör-díszes posztamenssel alátámasztva. A lábazat és a parapetsáv között sima, erőteljes övpárkány; azonkívül a középrizaliton a különálló ablakok könyöklőit is összekapcsolták övpárkányszerűen (ezzel szemben a szélek ikerablakainak különálló a könyöklői). A szárazkaput az ikerablakokéval megegyező szemöldök koronázza; a deszkakapuszárnyak fölött tömör „fölülvilágítóval”.

JAVASLAT

Az esedékes homlokzatförlújítás során helyreállítandók az eddigiekben elpusztult vagy elnagyoltá tett ornamentikák, összességében különös gonddal kell eljárni a részletképzések finomságának megőrzése érdekében, egyúttal megoldva a fölvizesedés okozta problémákat.

2007.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM	VÉDETTSÉG
46.	5057	lakóház	Szent István tér 1.	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

Későeklektikus, földszintes, félkontyolt tetején szalagcseréppel födött lakóház. A baloldali, fél házrészt rizalitként kiemelték; a homlokzat egészét stilizált, toszkán pilaszterek tagolják a (A+2)+1+1 tengelyképlet szerint. A vakolt lábazaton vak pinceablakok. A belső spalettás ablakok igen részletgazdag szerkezetűek kicsi füles, sima vakolatkeretben. A főpárkányban egy széles, sima sáv egészül ki kevés profillal és fogsorral; a sima sávban padlásszellőzők sorakoznak egy-egy trigliffel közrefogva. A mives, filungos faajtón a homlokzatornamentikáéval egyező motívumok láthatók tympanonnal és gyémántkváderrel kiegészülve. A lakóházhoz balról hozzáépült egy melléképület a házával egyező homlokzatszíró elemekkel, melyekbe belevágtak egy stílusidegen garázskaput.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

2007; 2017.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
47.	475	középület	Szent János tér 2. Innovációs Központ	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A statikailag menthetetlennek ítélt polgárházat az ezredforduló táján újjáépítették a klasszikusan elegáns eklektika stílusának megközelítő követésével. A földszintes, félkontyolt tetején új, hódfarkú cseréppel fődött lakóház homlokzatát középrizalit tagolja a 2+3+2 tengelyképlet szerint. A középrizalit nyílásközeiben, valamint a homlokzatszakaszok szélein kannelurás törzsű, toszkán pilaszterek jelen formájukban már csak stilizált posztamenseken. A lábazat vakolt; az alapjában sima parapetsáv fölött az összefüggő könyöklők erőteljes övpárkányként hatnak.

Az ablakok profilos vakolatkerete fölött, a frízben kiharapott sarkú vakolatútkör egy-egy már csak jelzésszerű konzol között. Ezek a középrizaliton tympanonos, kétoldalt vízszintes szemöldököt tartanak. A széles, tagolt, húzott főpárkányban enyhe golyvázatok láthatók a pilaszterek fölött.

A ház mellett tekintélyes, háromrészes, tagolt falkeret középen profilozott tympanonnal. A falkeret újraépítése során sajnálatos módon nem követték a kapuzat korábbi megjelenését, amit az akkor közelmúltbeli – de ma már archívnaak számító – fénykép híven mutat. Az eltérés részleteinek sorolása nélkül csak a nagykapu jelenlegi, szalagparkettaszerű – nemcsak a stílustól, hanem a funkciótól is messzemenően idegen – kialakítását és a gyalogkapu farácsát említem (a túlsó, korábban vak nyílásban is), ami az épületen látható stíluskövetésre való törekvéstől meglehetősen eltér. A tympanonban volt címernek vajon mi lett a sorsa? A járda viacolor burkolata szintén stílusidegen; jó példának még ott van a kocsibejáró bazaltkocka-burkolata.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell. Egy elkövetkező fölújítás során rekonstruálandók az eredeti homlokzati elemek, formák, anyagok.

A Szent János tér 2. szám alatti kúria kapuja a leegyszerűsítő újraépítés előtt és után.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
48.	5156	középület	Wesselényi u. 1. – Kossuth Lajos u. – Zrínyi Miklós u. Feuer-palota, v. Európa Szálló	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A Feuer kereskedő család emeltette üzletház céljából. 1910-ben a palota bérletét *Kneffel Edétől* fia, a kereskedelmi akadémiát végzett és nyugat-európai tapasztalatokat szerzett *Kneffel Béla* vette át, aki „esztétikusan átalakította és pazarul berendezte az egész épületet” szálloda és kávéház számára. „Az étterem magyaros motívumú berendezésével, a kávéház piros és zöld színével, dúsan faragott zsöllyéivel, majolikával díszített emelvényeivel a kor legszebb berendezésű szállodája volt.” (*Urbán Miklósné*) Az emeletet szállodaként hasznosították.

A palota funkciója időközben gyakran változott, és ennek következtében jelentős átalakításon esett át. Az *Angol-Magyar Bank* is működött benne. 1980-as években tetőtér-beépítést kapott. Jelenleg a földszintet üzlet foglalja el, mely a nagyméretű kirakatok sorát átlátszatlan fóliaragasztással vakká – ezáltal a palota központi helyéhez városképileg méltatlanná – tette. Az emeletet irodák foglalják el.

Három utcára néző – kicsi, brutálisan tönkretett udvarát körbezáró –, lesarkított, egyemeletes, a közelmúlttól beépített tetőterű, provinciális modorú, későeklektikus palota. A színezett, préselt cseréppel fődött tetőn szegmensíves, záróköves, sülyesztett tetőablakok sorakoznak. A lesarkított sarokrízalitokkal tagolt épület tengelyképlete: K+3+1/1+7+1/1+4; a lesarkítások fölött tömör attika.

A vakolt lábazat fölött a földszinten sima felületű kváderezés; az emeleten, az övparkány és az összefüggő könyöklők között sima vakolat. Afölött téglaburkolat, a nyílásközökben szögletesen kiharapott sarkú vakolatükrök; a sarokrízalitokon félköríves aediculák tympanonos keretezésben, körszelet alakú vakolatköténnel.

A földszinten szegmensíves portálok kváderboltövvvel és jelenleg stílusidegen nyílászárókkal. Az emeleten zárókö és két kicsi konzol fölött profilozott, vízszintes szemöldök, tetején lépcsős vakolatmező; a sarokrízalitokon tympanon. Az összefüggő könyöklők alatt rövid vakolatkötény triglifbojtokkal. A háromrészes, húzott főparkány egyszerű. A szegmensíves kapuban fölülvilágító mives, kovácsoltvas ráccsal és egyszerű, filungos fakapuszárnyakkal.

A Zrínyi utca felől a szomszédos telken álló, K+3 tengelyképletű, földszintes épület sajátos módon a *Feuer-palota* homlokzatképzését viseli.

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell. A földszinti portálok kirakatjellege visszaállítandó.

SOR-SZÁM	HRSZ.	KATEGÓRIA	CÍM, MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉG
49.	5153	egyházi épület	Wesselényi u. 7. - Daru u. Kiskunfélegyházi Egyesült Protestáns Egyház temploma	fokozott helyi védelem

LEÍRÁS, JELLEMZŐK

A Félegyházára 1853-tól betelepülő protestánsok 1901-ben fogalmazták meg szándékukat templom és parókia építéséről. 1904-ben vásárolták meg ezen két utcára néző telket Az *Ujszászy János* és *Majláth József* által tervezett templomot 1906-ban kezdték el építeni, s a következő esztendőben szentelték föl a *Kiskunfélegyházi Egyesült Protestáns Egyház* számára. A berendezés *Laczi Sándor* kecskeméti műbútorasztalos munkája. A Wesselényi utca felől 1912-ben készült el a parókia. A későbbiek folyamán adományként kapott harang számára 1934-ben emeltek tornyot *Eng Károly* (1893-1974) terve alapján, melyet ugyancsak az ő irányításával 1958-ban átalakítottak. A templomot 1966-1968 között fölüjírták. A közelmúltban mind az imaház, mind a parókia helyreállításban, illetve bővítésben részesült.

A templomnak az utcaképben leginkább megjelenő homlokzatát magas, lépcsőzetesen tagolt oromzat hangsúlyozza, amely kiemeli a lakóházak sorából. A középrizalittal tagolt, a gótika elemeit idéző homlokzat tengelyképlete: 1+2iker+1. Az apró osztású, csúcsíves ablakokat profilos keretezés fogja körül; a közepén nyíló ikerablakok fölött rózsablakszerű ornamentika. Az oldalhomlokzat mellé illesztett torony alsó részét vízszintes nűtozás, felső részét keskeny, függőleges ablaknyílások tagolják. A cseréppel fődött toronysisak eresztét dekoratív elemként is szolgáló fakonzolok támasztják alá. (valójában a Damjanich utca vonalában)

JAVASLAT

A jelenleg jó állapotú épület és környezete jó karban tartásáról továbbra is folyamatosan gondoskodni kell.

